A° 1865. WOENSDAG 8 MAART. N° 57.

Rotterdamsche Courant.

ABONNEMENT:
De Abonnementsprijs is per drie maanden *f* 6 voor Rotterdam, en *f* 7 franco per post door het geheele Rijk.
Men kan zich aan het Bureau der Courant en verder bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

ADVERTENTIEN:
Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels............ *f* 1.—
Iedere regel meer...................... - 0.20
Andere Advertentien per regel.................... - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

Oostenrijk en de constitutionele beginselen.

Voor ons, die, wat het Staatsbestuur betreft, in het onbetwist genot zijn van de beginselen van een constitutioneel Gouvernement, is het een zonderling schouwspel te zien, op welke wijze die beginselen worden toegepast in Landen, waar de eerste nog wankelende schreden op het gebied van staatkundige vrijheid worden gezet. Wat daar ontbreekt, is het besef, dat er tusschen de deelen van het Constitutioneel Staatsbestuur een verband bestaat, dat ze vormt tot één harmonisch geheel. Veeleer staan daar de groote magten, Regering en Vertegenwoordiging, scherp tegenover elkander, even alsof het een wedstrijd gold, wie het meest nemen, wie het minst geven zal. Zoodanig is de toestand in Oostenrijk, waar, wanneer b.v. de Rijksraad de begrooting wil verminderd zien, de Regering daarin een teeken van wantrouwen ziet, naar eene transactie zoekt. Alsof het niet hoog tijd werd dat, om een ten slotte anders onvermijdelijk Staatsbankroet te voorkomen, inkrimping der uitgaven binnen de engst mogelijke grenzen, als de leidende gedachte der huishouding van den Oostenrijkschen Staat werd aangenomen! Alsof het feit, dat de Vertegenwoordiging dien weg wil ingeslagen zien, als een daad van vijandige oppositie te beschouwen zou zijn! Veeleer moest de Oostenrijksche Regering, indien de constitutionele beginselen haar werkelijk ernst zijn, er zich in verheugen bij de Vertegenwoordiging steun te vinden in de toepassing van het grondbeginsel van spaarzaamheid.

Dat er onder hen, die in Oostenrijk aan het hoofd van zaken staan, talentvolle mannen zijn, is buiten twijfel. De heer von Schmerling, de ziel van het tegenwoordig Gouvernement, behoort daartoe ontegenzeggelijk. Van waar dan dat zij het hunne niet doen, om een einde te maken aan dien onhoudbaren toestand, die iedere jaarlijksche begrooting met een reusachtig deficit doet sluiten? Van waar dat zij ziende blind zijn voor den gapenden afgrond, waar langs men zich beweegt? De reden zal wel daarin gelegen zijn, dat de Regering in Oostenrijk, ofschoon zeer goed de oorzaken van het kwaad kennende, echter den moed niet heeft daartegen den strijd te wagen. Had zij dien, zij zou aan het privilegie, door adel en geestelijkheid in zake van belastingen genoten, een privilegie van ontzagchelijken omvang, omdat het grootste gedeelte van het Land in het bezit dier beide klassen is, een einde maken. De ware kanker van Oostenrijks financiëlen toestand schuilt daarin, dat alle lasten nederkomen op den burgerstand, die, daaronder loodzwaar gedrukt, in zijn voorspoed en vooruitgang wordt belemmerd. Voegt men hierbij de omstandigheid, dat de wetgeving des Lands overvloeit van nijverheid en ondernemingsgeest belemmerende bepalingen, dan zal men het voor niet anders dan natuurlijk houden, dat de inkomsten van den Oostenrijkschen Staat in volstrekt geene verhouding staan tot het cijfer zijner bevolking en vooral niet tot de productieve krachten zijns bodems.

Gelijke toepasselijkheid der belastingen op allen, en vrijheid voor de nijverheid en den handel — ziet daar de groote redmiddelen, die de verlichtste Staatslieden steeds als den eenig mogelijken weg tot eene betere toekomst der Oostenrijksche Monarchie hebben beschouwd. Doch de verwezenlijking dier waarheden is zonder groote schokken niet ligt denkbaar, want de kracht van verzet van den adel, en vooral van de geestelijkheid, is nog zeer groot. Het zekerst zou men het doel naderen, door het niet te laten blijven bij de enkele stappen tot nu toe met zekere schroomvalligheid op den weg van den constitutionelen Regeringsvorm gezet, maar om voortdurend er naar te streven dien Regeringsvorm geheel tot eene waarheid te maken. Immers is het een feit, dat de vurigste aanhangers van absolute Regeringen niet kunnen loochenen, dat de eenigste duurzame waarborg van goede Rijks finantien slechts in de contrôle der Vertegenwoordiging gelegen is. Zelfs thans, hoe zwak haar vermogen ook zijn moge, heeft de Vertegenwoordiging in Oostenrijk zulks getoond, en het is te hopen, dat deze hare poging oorzaak zal wezen, dat het belang van een regelmatigen invloed door haar op 's Lands zaken uitgeoefend, daardoor meer en meer eene bij het Volk en de Regering gevestigde overtuiging worde.

ROTTERDAM 7 Maart.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft heden hare beraadslagingen aangevangen over de wetsontwerpen tot regeling van het geneeskundig Staatstoezigt enz. Aan de algemeene beraadslagingen over die ontwerpen namen inzonderheid deel de drie heeren geneeskundigen, welke in de Kamer zitting hebben. Daaruit bleek, dat de heeren de Poorter en Westerhoff zich tegen de ontwerpen verklaarden, terwijl daarentegen de heer Idzerda voor eene regeling gestemd was, en over onderscheidene punten meende te moeten heenstappen. Ook de heer Godefroi was bereid tot eene regeling mede te werken, maar verklaarde zich toch tegen een der ontwerpen. Nadat de Minister van Binnenlandsche Zaken de voordragten uit een algemeen oogpunt had verdedigd, werden de algemeene beraadslagingen gesloten.

Daarna werd in behandeling genomen het eerste ontwerp, tot regeling van het geneeskundig Staatstoezigt. De heer Wintgens verklaarde zich daartegen, als belemmerend voor de wetenschap, als inbreuk makende op de vrijheid, en als bevorderende de bemoeijingen van Staatswege. Morgen zullen deze beraadslagingen worden voortgezet.

Zoowel uit Rotterdam als uit 's Gravenhage zijn adressen van geneeskundigen tot bestrijding der ontwerpen ingekomen, en zelfs is er een adres ontvangen, aan 424 handteekeningen voorzien, tot adhaesie aan vroegere adressen tot afkeuring van de voordragten.

Gelijk te verwachten was, is het adres van den Franschen Senaat in antwoord op de Troonrede een weerklank van de door Keizer Napoleon uitgesproken woorden. Slechts op drie punten bestaat er eenige afwijking, en wel in de eerste plaats ten opzigte van de Encyclica; zonder omwegen wordt op de noodzakelijkheid gewezen om de organieke artikelen van 1802 niet te doen vervallen, aangezien het Gouvernement daaraan de magt ontleent, om toezigt uit te oefenen op de mededeeling van Pauselijke bullen. Wat Italië aangaat, ofschoon er een volstrekt stilzwijgen wordt bewaard ten opzigte van de wereldlijke magt van den Paus, ontbreken anderzijds ook de warme woorden van toegenegenheid, welke de Keizer voor Italië heeft geuit. Eindelijk wordt in het adres nog gewag gemaakt van de politieke vrijheid, welk onderwerp door den Keizer niet is aangeroerd. Zoo als wij gisteren reeds meldden, zullen aanstaanden donderdag de discussien een aanvang nemen.

De Weener bladen verdiepen zich in gissingen welke toch wel de redenen mogen zijn, die den heer von Plener hebben genoopt, om de eischen der finantiële commissie in te willigen en eene aanzienlijke reductie te maken in de verschillende budgetten, gezamenlijk ten bedrage van fl. 20,100,100. Men vermeent dat de wending, welke de Hongaarsche quaestie neemt, daaraan niet vreemd is. Anderen daarentegen beweren, en wij scharen ons volkomen aan die zijde, dat het Kabinet overtuigd is geworden en dierhalve de wijste partij heeft gekozen. Om te komen tot eene regeling van het Hongaarsche vraagstuk, geeft de Ost-Deutsche Post het Gouvernement den raad, om het voorloopig beginsel te laten varen, den Hongaarschen Landdag de vrijheid te geven om zich vrijelijk te constitueren volgens de wetten van het Rijk, en bij deze vereeniging een programma in te dienen, dat kans heeft te worden aangenomen. Elke andere maatregel, dus voorspelt het blad, elke onderhandeling met de partijhoofden, zal slechts échecs ten gevolge hebben.

Niettegenstaande de Keizer van Rusland een alles behalve gunstig antwoord heeft gegeven op de pogingen van den adel van Moskou, om eene Vertegenwoordiging in het leven te roepen, heeft toch de adel te Pskoff eene dergelijke poging gedaan. Wij gelooven evenwel dat men met regt mag betwijfelen of deze een gunstiger gevolg zal hebben.

Dezer dagen had men beweerd dat tusschen den Heiligen Stoel en Keizer Maximiliaan de vrede gesloten was over den twist tusschen hen gerezen. De Osservatore van Rome geeft zich de moeite om dit gerucht te weerspreken.

Een telegram uit Parijs meldt, dat de heer Montholon benoemd is tot gezant te Washington en de heer Dans te Mexico.

BUITENLAND.

FRANKRIJK.

PARIJS 6 Maart.

(Particuliere Correspondentie.)

Heden heeft in den Senaat de voorlezing plaats gehad van het ontwerp-adres van antwoord, geredigeerd door den heer Troplong. Als naar gewoonte is dit stuk een weêrklank op de troonrede, en de daarbij aan den dag gelegde gevoelens zijn die eener volstrekte adhaesie aan de Keizerlijke politiek; alleen ten opzigte van de opheffing van den lijfsdwang openbaart zich oppositie, zoo als blijkt uit de volgende zinsnede van het adres:

»De wet op den lijfsdwang, den 9 maart 1848 opgeheven door het Voorloopig Bestuur, later, bij de wet van den 13 december, op verzoek van de Fransche Bank en van den handel weder ingesteld, zal onderworpen worden aan een vernieuwd en naauwkeurig onderzoek, waarbij de belangen van het crediet en de achting, die men aan de persoonlijke vrijheid verschuldigd is, zorgvuldig zullen overwogen worden."

In den Moniteur komt dezen morgen eene nota voor, waarbij verslag wordt gegeven van den indruk, op de bevolking van Lyon te weeg gebragt door den brief des Keizers. Er verzamelden zich den ganschen dag groepen volks in de straten, vooral in de wijk la Croix Rousse, die des avonds geïllumineerd was.

Ook deelt de Moniteur een rapport van den minister Duruy mede over den staat van het lager onderwijs, gedurende het dienstjaar 1863. Het grootste gedeelte van dit rapport is echter gewijd aan het onderzoek der quaestie over het verpligte en gratis lager onderwijs. De Minister doet daarbij uitkomen, dat de wet op het onderwijs in andere Landen wordt toegepast, en herinnert er aan, hoe in de dagen der revolutie door de Nationale Conventie werd gedecreteerd, dat ieder burger moest kunnen lezen en schrijven, terwijl hij zijn rapport resumeert door te verklaren dat het lager onderwijs een volkszaak moet zijn, daar tegenover het *regt* om te stemmen de *verpligting* staat om onderwijs te doen geven, en dat een Franschman even goed verpligt is te leeren lezen en schrijven, als belastingen te betalen; dat dus de Gemeenteraden de toepassing dezer wet moeten goedkeuren.

Hieruit maak ik op, dat de nieuwe wet met hare reglementaire bepalingen door de Kamers zal worden aangenomen, maar in de gemeenten niet toegepast zal kunnen worden zonder de goedkeuring der Gemeenteraden; op deze wijze zal men aan die wet alles, wat naar despotisme zweemt, ontnemen.

Ik ben wel benieuwd, welk lot aan dat voorstel van den heer Duruy zal te beurt vallen. Eerst wordt het onderzocht door den Ministerraad, daarna aan den Minister van onderwijs teruggezonden, gelijk ook aan dien van Justitie, die de bepalingen zullen ontwerpen, waaruit de Staatsraad een wetsontwerp opmaakt.

Voor dit alles is tijd noodig, en daarom blijf ik bij mijn gevoelen, dat deze wet in de tegenwoordige Zitting niet in stemming zal gebragt worden.

Een onzer meest Regeringsgezinde gedeputeerden, de heer Belmontet, organiseert dezer dagen een feestmaaltijd tegen den 20 maart, den geboortedag van den Koning van Rome, tevens den verjaardag van de terugkomst van Napoleon I te Parijs in 1815. Daar op dezen datum ook de geregtelijke moord van den Hertog van Enghien verjaart, zoo vragen sommigen, of de heer Belmontet van plan is, die drie verjaardagen te gelijk te vieren.

De Keizer zal zich geen kandidaat stellen voor het lidmaatschap der Akademie, maar zijn bibliothecaris, de heer Maury, tevens zijn medearbeider aan het werk: »L'Histoire de Jules César" wordt als zoodanig door den heer Guizot voorgesteld en geprotegeerd. Dus is het hier de dienaar in plaats van den meester.

Heden begint in het hôtel Drouot de verkooping van de voorwerpen van kunst, die het atelier van Biard, den beroemden humoristischen schilder, uitmaakten, en zeer curieus moeten zijn.

DUITSCHLAND.

Berlijn 6 *maart.* — De niet tot het linkercentrum behoorende oud-liberalen houden sedert eenigen tijd weder geregeld beraadslagingen, zoodat zij, ofschoon zich niet alzoo noemende, nog altijd eene fractie uitmaken. Het zijn de volgende acht afgevaardigden: graaf von Schwerin, von Bonin, baron von Vincke Oldendorf, von Sanger, von Sancken Julienfelde, dr. Simson, von Kathen en graaf von Blunau.

— Uit Augustenburg wordt den 27 februarij het volgende gemeld: »Reeds twee malen hadden zich kleine sledevaarten van Denen en Deenschgezinden naar het hôtel alhier begeven, waar zij soupeerden, dansten, het Deensche Volkslied: »de dappere Landsoldaat" zongen, en daarna ongehinderd huiswaarts keerden. Toen het echter bekend werd dat den 17 dezer eene groote sledevaart zou gehouden worden, tot deelneming waaraan, van het platte land en uit Sonderburg, alle Deenschgezinden, Christenen en Israëlieten, uitgenoodigd waren, vereenigden zich de meeste inwoners alhier, om insgelijks hunne kleuren te toonen, en was derhalve, toen de uit tusschen de twintig en dertig sleden bestaande trein, met roode en witte dekkleeden, sjerpen enz. getooid, aankwam, nagenoeg geheel Augustenburg met de Sleeswijk-Holsteinsche vlaggen versierd. Dat het later in den avond tot vechtpartijen tusschen het gezelschap en eenige in de nevenvertrekken zittende personen en Pruissische soldaten kwam, is niet te verwonderen. De in grooter aantal binnendringende soldaten ruimden nu, door de burgers bijgestaan, de balzaal op onzachte wijze, en herhaalden dit ten tweeden male, toen het gezelschap zich op nieuw verzameld had. Eenige weinig beduidende verwondingen grepen daarbij plaats, en ook eenige dames ontvingen in het gedrang knouzingen. Nu liet de baljuw militairen aanrukken, met wier hulp het lokaal van burgers en Pruissische soldaten geruimd en aan de balgasten beduid werd huiswaarts te keeren, hetwelk dan ook met alle kalmte, onder escorte van gendarmes en militairen, geschiedde." Dit voorval moge op zich zelf weinig belangrijk zijn, het levert toch het bewijs van voortdurende gisting der gemoederen op.

Per Telegraaf.

(Reuter's Office.)

Parijs 7 Maart.

De Moniteur berigt dat de heer Montholon is benoemd tot gezant te Washington ter vervanging van den heer Chateaurenard, terwijl de heer Dans tot gezant te Mexico is aangesteld.

Op in het oogloopende wijze deelt de Moniteur voorts de voornaamste punten mede van het wetsontwerp op het lager onderwijs, dat naar den Staatsraad is verzonden na discussie over belangrijke vraagstukken betrekkelijk het rapport van den minister Duruy. Tevens merkt het blad op dat het wetsontwerp niet berust op de door den Minister ontwikkelde grondslagen, maar dat het rapport publiek is gemaakt, als zijne persoonlijke opinie uitdrukkende en ter zake der belangrijke inlichtingen.

Marseille 7 Maart.

Tijdingen uit Saigon van 20 januarij berigten officieel, dat het ontwerp tractaat met het Annamitische Hof niet is bekrachtigd, op grond, dat het plan van den heer Aubaret door dat Hof was veranderd, door bijvoeging van onaannemelijke eischen, die inbreuk maakten op het principe onzer opperheerschappij over zes teruggegeven provinciën, terwijl andere listige wijzigingen in de redactie van dat tractaat de vrijheid van circulatie en onzen handel in die provincien beperkten. — De heer Aubaret weigerde dan ook dit vervalschte ontwerp van wet te teekenen.

Het is op de reede van Saigon zeer levendig, daar een vijftigtal schepen daar zijn aangekomen, om rijst in te laden, vermits de oogst in andere Landen over het algemeen ongunstig was uitgevallen.

Berigten uit Rome van 4 dezer melden dat op het laatst dezer maand vier Fransche bisschoppen zullen gepreconiseerd worden.

Londen 7 Maart.

Koffij stil. **Thee** in veiling onveranderd. **Suiker** prijshoudend; Mauritius 28/ a 30/. **Rijst** met beperkten omzet. **Talk.** P. Y. C. loco 40/6; op lev. 42/. **Metalen.** Schotsch Gietijzer 50/7½. Straits Tin 88/. **Oliën.** Bruine Raap- 41/ a 41/6; gezuiv. 44/ a 44/6. Lijn- 32/6 a 32/9.

Liverpool 7 Maart.

Katoen. Heden zijn afgedaan 5000 b., stil.

Berlijn 7 Maart.

Raapolie 12¼, op lev. 12¼. **Rogge** 35¼, op lev. 35¼.

LONDEN 7 Maart.

Gecons. 3 pc. 88⅝. Mexico 3 pc. 26⅜. Grenada N. 12⅛; dito 2 pc. 28; dito Uitgest. 6⅞. Portugal 1862 3 pc. 47⅜, Rusland 1862 5 pc. 89¼. Spanje 3 pc. 47¼; dito Uitgest. 3 pc. 41¼; dito Passive 32¼; dito Cert. Coup. 16⅜. Turksche Binnenl. 6 pc. 52⅞. Venezuela 1862 6 pc. 43. Holland 2½ pc. 63¼. Prijs van het Zilver 61¼ d.

Wissel 3/m. St. Petersb. 30⅜; dito Parijs 25.45; dito Hamburg 13.08¼; dito Amsterdam 11.19.

PARIJS 7 Maart.

Fransche 3 pc. 67.85; dito 4½ pc. 94.75 zonder coup. Spanje 3 pc. —; dito 2½ pc. —. Fr. Oostenr. Spoorw. 443. Credit. Mobil. 897. Italië 5 pc. —. Russ. Spw. —.

Wissel St. Petersb. 323; dito Londen 25.22½; dito Amst. 210¾; dito Hamburg 86¾.

Fransche 3 pc. (slotkoers) 67.85.

BERLIJN 7 Maart.

Oostenr. Metall. 5 pc. 64⅜; dito Nation. 70⅞. Rusland Stiegl. 5de serie 74; dito dito 6de serie 87¼; dito 1862 5 pc. 88⅛; dito N. 1859 3 pc. 53½. Pruissen 4½ pc. 101⅜. Vereen. Staten 1882 6 pc. 55⅜.

Wissel Londen 6.22⅝; dito Parijs 80⅞; dito Hamb. 152⅜; dito Amst. 143⅞; dito Weenen 89¼; dito St. Pet. 98¾.

FRANKFORT 7 Maart.

Oostenr. Metall. 5 pc. 63; dito Nation. 5 pc. 68½; dito Loten 1860 83⅜. Spanje 3 pc. —; dito 2½ pc. —. Vereen. Staten Amerik. 1882 6 pc. 55¼. Wissel Londen 119⅛; dito Weenen 104⅞.

HAMBURG 7 Maart.

Rusland N. 3 pc. 51. Amerika 1882 6 pc. 50¼. Spanje 2½ pc. 39¼. Mexico 3 pc. 42. Wissel Londen 3/m. 13.03⅞; dito Amst. 35.45. Vereinsbank 106⅜. Noord Duits. Bank 115¼.

MADRID 6 Maart.

Spanje 3 pc. 44.90; dito 2½ pc. 40.85.

Telegrammen,

ontvangen na het afdrukken onzer Avond-Editie.

Berlijn 7 Maart.

Het antwoord van Oostenrijk op de depêche van Pruissen betrekkelijk de Hertogdommen is hier ontvangen en zou, naar men verneemt, niet toestemmend luiden.

Weenen 7 Maart.

De Oesterreichische Zeitung zegt, dat in het op heden door de Oostenrijksche Regering afgezonden antwoord verklaard wordt, dat, met het oog op artikel 3 van het vredesverdrag, de voorstellen van Pruissen ten eenen male ongeschikt zijn om tot grondslag van verdere onderhandelingen te dienen.

St. Petersburg 7 Maart.

Talk (gele) per Aug., bij vooruitbetaling, 45¼ a 45½.

ANTWERPEN 7 Maart.

België 4½ pc. 100; Oostenr. Metall. 5 pc. 62⅛; dito Nation. 5 pc. 68¼. Spanje 3 pc. 42⅛; dito 2½ pc. 40⅜. Spoorw. 6 pc. —. Vereen. Staten 1882 6 pc. 54¼. Turkije 6 pc. 51½.

WEENEN 7 Maart.

Metall. 5 pc. 71.80; dito 4½ pc. 83.—; Loten 1854 88.25; Bank-Act. 800.—. Noorder Spoorw.-Act. 182.—. Nation. Metall. 5 pc. 78.70. Cred.-Act. 184.20. Fr. Oostenr. Spoorw. 198.30. Wissel Londen 112.40; dito Hamburg 84.30; dito Parijs 44.75. Crediet Loten 128.90; dito 1860 93.30. Nieuwe Lombard. Spoorweg-Actien 245.50. Anglo-Oesterr. Bank 84.70. Lemberg Czernowitz Spoorw. 61.30. — Kalme beurs.

St. PETERSBURG 7 Maart.

(Slotkoersen.) Wissel Londen 3/m. 31¾; dito Hamburg 28$\frac{5}{16}$; dito Amsterd. —; dito Parijs 332. Nieuwe Russ. Loten 1864 105½. Imperialen 616 a —. Agio van het Zilver —.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 7 Maart.

In het bij dit N.° behoorend **BIJVOEGSEL** *is opgenomen het verslag der heden gehouden* **Zitting** *van de* **Tweede Kamer** *der* **Staten-Generaal** *enz.*

Heden middag werd alhier eene vergadering gehouden van heeren leden der Vereeniging tot instandhouding van de Hollandsche Tooneel- en Hoogduitsche Opera-Voorstellingen en de concerten Eru ditio Musica, in welke drie leden in het comité benoemd werden, zoodat het comité thans met tien heeren geconstitueerd is, terwijl het nog onzeker is of twee andere heeren de benoeming tot leden van het comité zullen aannemen, of dat daarvoor andere moeten gekozen worden.

Aan het comité is verder volkomen vrijheid gegeven, om de coupon-regeling te bewerkstelligen.

Wanneer wij eene conclusie trekken uit hetgeen dr. *Beets* heden avond sprak voor de leden van de afdeeling Rotterdam der Hollandsche Maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen, dan gelooven wij het geenszins gewaagd hem te classificeren onder de bewonderaars van den onmiskenbaar grooten Schot sir Walter Scott. 't Mag dus geene verwondering wekken, dat de goede eigenschappen van dien dichter en schrijver in het breede werden uitgemeten en de fouten slechts als ter loops werden aangeroerd.

Dat dweepen met dien schrijver achten wij zeer verklaarbaar. Wanneer men als dr. *Beets*, na die werken te hebben gelezen en herlezen, een bezoek brengt aan het hedendaagsch Athene, zoo als men Edinburgh in menig opzigt zoo teregt noemt; wanneer men staat opgetogen voor het gedenkteeken — het prachtigste welligt dat ooit ter nagedachtenis van eenig groot man werd opgetrokken —, wanneer men het Land doorreizende den naam van sir Walter op aller lippen hoort zweven en zelfs de indruk der prachtigste landschappen nog wordt verhoogd door de verhalen van den dichter, is het dan te verwonderen dat men voor de eigenschappen van dien schrijver opgewonden is, en stoffe te over vindt om hoorders gedurende twee uren bezig te houden, om het geheim te verklaren van zijne onbegrensde populariteit, zonder daarbij diep door te dringen in de werken van dien begaafden schrijver.

Wij kunnen niet ontveinzen dat wij het bewijs voor de stellingen, dat sir Walter Scott een plaats heeft ingenomen onder de classieken uit den nieuweren tijd en die plaats waarschijnlijk behouden zal; dat Engeland welligt nimmer een Macauley, Nederland geen van Lennep of Toussaint zou hebben geteld, wanneer die schrijver hun niet was voorgegaan, liever hadden zien geput uit de werken zelven, dan door vergelijkingen met Kotzebue en andere vruchtbare schrijvers; dan door te noemen den hoogen prijs die door een speculatieven uitgever na den dood van sir Walter voor het copyregt zijner werken werd betaald.

Wij hadden gaarne gezien dat, om te komen tot een juister begrip van de waarde van dien schrijver, de gebreken helderder waren aangetoond, dan door b. v. te zeggen dat de karakterschildering des schrijvers niet eenzelfde die van Shakespeare, dat zijne heldinnen in den regel beter zijn geslaagd dan zijne helden, dat zijne verhalen lijden aan hetgeen men in het dagelijksch leven gewoon is den mijl op zeven te noemen — d. i. langdradigheid ...... Doch ons is niet de taak opgelegd om te zeggen wat wij liever hadden gehoord, ons rest slechts mede te deelen een resumé van hetgeen werd gezegd. Intusschen, men zal ons dit toegeven, wij konden moeijelijk volstaan met te zeggen: Dr. *Beets* heeft heden avond eene lofrede gehouden op de verdiensten van sir Walter Scott, en toch zouden wij ons hierbij hebben moeten bepalen, indien wij ons niet hadden veroorloofd te zeggen wat wij liever hadden gehoord. Wij twijfelen evenwel geen oogenblik, of de volgende lezing zal den leden deugdelijker bewijzen leveren, dat de populariteit van dien schrijver, — »die door omvang van geest en rijkdom van inbeelding inderdaad een groot man mag geheeten worden", — geene geüsurpeerde is, dat zij even lang zal leven als de verheven dichtingen van Goethe, Dante en Homerus.

Op last van Z. M. den Koning heeft de Opper-Ceremoniemeester bekend gemaakt, dat uit hoofde van gewigtige bezwaren, die zich hebben voorgedaan omtrent de plegtige ter aarde bestelling van het stoffelijk overblijfsel van Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, de begrafenis voor alsnog niet zal kunnen geschieden. Het is diensvolgens 's Konings verlangen, dat de dag, volgende op dien waarop het luiden der klokken in de residentie zal ophouden, de publieke vermaken weder een aanvang zullen kunnen nemen.

Door de Staats-Courant is het volgend Rapport medegedeeld, waarvan wij gisteren reeds den hoofdinhoud hebben vermeld:

Aan den Koning.

's Gravenhage, den 28sten februarij 1865.

Bij apostille van den 10 februarij jl., n.° 9, werd van wege Uwe Majesteit aan mijn Departement ter beschikking of om consideratien en advies gerenvoijeerd een adres, geteekend door veertien honderd vijftig werklieden, volgens hunne opgave werkzaam in de navolgende fabrieken: te Amsterdam van den heer G. H. Broekman Lz., van de heeren Johannes Zimmerman en Zonen, en Schutte en Zonen; — te Haarlem van de heeren W. H. Jacobs; H. Figée, en J. J. Beynes (rijtuig-fabriekant); — te 's Gravenhage van de heeren L. J. Enthoven en Co., en van de »Prins van Oranje" van de wed. A. Sterkman en Zn.; — te Leyden van »de Nijverheid" van de heeren D. A. Schretlen en Comp.; — te Schiedam van de heeren Nolet en Driessen, — en te Delft van den heer Hartog Heys en »de Nijverheid."

De adressanten geven aan Uwe Majesteit te kennen, dat de vrije mededinging naar openbare werken, door inlandsche en vreemde ondernemers, bijna al het geen hier te Lande in hun vak wordt aanbesteed [illegible] buitenlanders doet gunnen. Zij meenen, dat de [illegible] aan hunne fabrieken daardoor vermindert, [illegible] reezen niet meer in staat te zullen zijn hunne gezinnen te onderhouden. Zij verzoeken daarom Uwe Majesteit paal en perk te willen stellen aan die, zoo als zij het noemen, overdreven concurrentie.

Van de genoemde fabrieken werd door een drietal nog nimmer, en door drie slechts eenmaal eene aanbieding bij openbare aanbesteding van ijzerwerken voor de Staatsspoorwegen ingezonden; slechts drie, hoogstens vier dezer fabrieken, kunnen geacht worden in den regel naar die werken te dingen.

De kennisneming van dit adres heeft mij de uitkomsten van het beginsel van openbare aanbesteding en vrije mededinging op nieuw zorgvuldig doen nagaan. Uwe Majesteit vergunne mij, Hoogstdenzelve daarvan een beknopt verslag te geven.

De werken in de laatste vier jaren voor den Staatsspoorwegbouw aanbesteed, hebben ons reeds eene ondervinding geschonken, die zal kunnen antwoorden op de vraag, of er grond zij voor de meening, welke de adressanten koesteren, dat vreemden aan onze Nederlandsche industrie den arbeid uit de handen nemen.

Na aftrek der spoorstaven met eindverbindingen en haakbouten, welke hier te Lande niet vervaardigd worden en dus buiten beschouwing kunnen blijven, zijn in vier jaren tijds werken en leveringen ten behoeve van den aanleg der Staatsspoorwegen aanbesteed, waarvoor de aannemingsommen te zamen een totaal bedrag beloopen van *f* 31,607,902. Daarvan zijn door buitenlandsche ondernemers voor *f* 1,741,512 aangenomen, dat is 5½ ten honderd van het geheel. Er schijnt geen ander bewijs noodig om het boven twijfel te verheffen, dat onze ondernemers in het algemeen zich tegen vreemde mededinging wel weten te handhaven.

De adressanten doelen meer bepaald op de werken van hun vak, de ijzer-industrie. Wordt, bij deze, hunne meening door feiten gestaafd? Het ware eene erge dwaling te gelooven, dat het bestaan onzer ijzer-industrie voor een aanmerkelijk deel afhangt van aanneming van Staatsspoorwegwerken of daarvan afhangen kon; deze zijn integendeel niet meer dan een klein stuk van hetgeen zij te doen heeft en verrigt. Doch de ondergeteekende moet zich nu bij den Staatsspoorwegbouw bepalen. Wat zeggen de feiten?

Waar de omstandigheden zulks toelaten of vorderen, worden de ijzerwerken bij afzonderlijke bestekken, en voor het overige gelijktijdig met den aanleg der werken, waarvoor ze benoodigd zijn, aanbesteed. Voor de eerste is de waarde naar de aannemingsommen gemakkelijk na te gaan; voor de laatste daarentegen wordt het aan de aannemers vrijgelaten, onder voorbehoud mijner goedkeuring, de benoodigde ijzerwerken in de fabrieken ter hunner keuze te doen vervaardigen; hetgeen daarvoor aan de fabriekanten wordt betaald, kan slechts bij benadering worden gevonden, wanneer men de sommen voor die werken op de begrootingen uitgetrokken herleid tevenredig aan de aannemingsom van het geheele werk. De aldus verkregen cijfers kunnen intusschen niet veel van de waarheid verschillen, en zijn althans voldoende voor het vergelijkend onderzoek, waarop het hier aankomt.

De ondergeteekende liet twee staten opmaken, waarvan de een het overzigt aanbiedt van den uitslag der aanbestedingen van werken van ijzer-industrie in het bijzonder, de ander eene opgave der voornaamste ijzerwerken, welke gelijktijdig met andere in hetzelfde bestek waren vervat, en vermeldende zoowel de fabrieken, alwaar die voorwerpen zijn of worden gemaakt, als de sommen welke kunnen geacht worden daarvoor te zijn besteed. Op den eersten staat komen 28 bestedingen voor tot een gezamenlijk bedrag van *f* 1,787,072. Van deze werden er 21 tot een gezamenlijk bedrag van *f* 688,179 door Nederlandsche en 7 tot een gezamenlijk bedrag van *f* 1,098,893 door buitenlandsche fabriekanten aangenomen; onder welk laatste cijfer begrepen zijn ongeveer vijf ton voor den bovenbouw der bruggen te Zutphen en te Venlo, en ongeveer vier ton voor onlangs ten behoeve van het kanaal door Zuid-Beveland aanbesteede ijzerwerken. Blijkens den anderen staat kan de waarde der voornaamste ijzerwerken gelijktijdig met andere aanbesteed, op *f* 957,355.53 geschat worden, waarvan voor een bedrag van *f* 870,055 in Nederlandsche en voor een bedrag van *f* 87,300 in buitenlandsche fabrieken werd vervaardigd. Telt men de cijfers van beide staten bijeen, dan vindt men eene waarde van *f* 1,558,235 door Nederlandsche en van *f* 1,186,193 door buitenlandsche fabrieken geleverd. Van het eerstgenoemde bedrag viel aan eene der fabrieken, in het adres genoemd, *f* 676,536, aan eene tweede *f* 331,283 en aan eene derde *f* 189,699 ten deel.

Uit deze opgaven blijkt, dat werken van middelmatigen omvang schier uitsluitend bij ons te Lande zijn of worden vervaardigd; slechts enkele uitzonderingen komen daarop voor, hoofdzakelijk ten aanzien van eenige voorwerpen, welke in Noord-Brabant of Limburg uit nabij gelegen Belgische werkplaatsen werden geleverd. Het aantal werken, door buitenlandsche fabriekanten aangenomen, bepaalt zich tot een klein aantal van grooter omvang; vooral wanneer men daarbij niet voorbijziet, dat sommige, zoo als die welke voor het kanaal door Zuid-Beveland zullen worden uitgevoerd, te zamen als een geheel te beschouwen zijn.

Het is voor den ondergeteekende eene groote voldoening, hierdoor het besluit te kunnen regtvaardigen, dat ook de ijzer-industrie zich hier te Lande tegen den vreemden mededinger zeer wel kan staande houden. Was tot dus ver gebrek aan ondervinding, aan behoorlijke inrigtingen en dien ten gevolge eene zekere angstvalligheid oorzaak, dat onze fabriekanten, in vergelijking van enkele vreemden, voor de grootere werken nog te hooge prijzen wilden bedingen, ook hierin zijn de uitzigten bemoedigend. Voor de meeste dier werken waren de inschrijvingen van eenige Nederlandsche fabriekanten betrekkelijk weinig hooger dan die van hunne buitenlandsche concurrenten, en zal aan hunne zijde slechts weinig inspanning noodig zijn, om ook voor die werken meester te blijven.

Inderdaad kan de Nederlandsche ijzerfabriekant den gunstigen toestand, waarin hij tegenover den buitenlandschen is geplaatst, niet miskennen. Door het nog bestaande invoerregt ad 5 per cent der waarde van ijzerwerk beschermd, heeft hij boven vele zijner buitenlandsche mededingers het voorregt van volkomen vrije toelating zijner grondstof, het ijzer, en nu ook een volkomen onbezwaard gebruik van steenkolen.

De invoer van het ruwe ijzer in blokken, alsmede smeed-, staaf-, band- en plaatijzer, is bij ons te Lande reeds bij de wet van 1 september 1854 geheel vrijgesteld van invoerregt; een materiaal dat in den vreemde nog veelal, ja bijna algemeen, met regten is bezwaard, die 5 a 10 per cent, of meer, van den prijs bedragen.

De Nederlandsche ijzerwerker heeft dus het voordeel, zich steeds op eene ruime markt tegen den natuurlijken prijs te kunnen voorzien, terwijl de vreemde, juist ingevolge het door adressanten gehuldigd beginsel, nog vaak eene schatting aan den inlandschen ijzerproducent moet voldoen.

Van daar ook, juist onder de heerschappij van vrije mededinging, de gestadige, krachtige toeneming onzer fabrieken; tusschen 1850-63 zien wij het getal der fabrieken van stoom- en andere werktuigen, die tot 1850 met een beschermend regt van 6 per cent begunstigd waren, van 16 tot 31, de ijzergieterijen van 15 tot 32, de spijkerfabrieken van 13 tot 25 klimmen, en het verbruik van ruw ijzer in gelijke mate vermeerderd.

Het beginsel, door den Staat bij uitbesteding van publieke werken gevolgd, is dat van de nijverheid zelve. Of schaft de fabriekant de werktuigen, welke hij behoeft, uitsluitend bij inlandsche fabriekanten aan, wanneer hij die even goed doch tegen lager prijs van elders kan bekomen? De namen van zoo vele buitenlandsche machine-fabriekanten, die men, bij het bezoeken onzer fabrieken, nevens die van Nederlandsche firma's op de werktuigen aantreft, zijn even zoo vele sprekende getuigenissen van de weldaden, welke de toelating van vreemd fabrikaat reeds voor onze nijverheid, en daardoor ook voor onze werklieden, heeft te weeg gebragt.

De ondergeteekende wil niet spreken van het belang, dat de Staat met de bijzondere nijverheid gemeen heeft, om zich bij wege van vrije mededinging het meest deugdelijke werk tot den laagsten prijs te verschaffen; noch ook betoogen, hetwelk geen betoog behoeft, dat uitsluiting van mededinging voor éénen tak van industrie aan andere gelijke aanspraak zou geven; hij veroorlooft zich enkel de aandacht van Uwe Majesteit hierop te vestigen, dat zoodanige uitsluiting aan onze fabriekvlijt de sterkste drijfveer tot ontwikkeling en vooruitgang, die thans zoo schoone vruchten beloven, zou ontnemen. Met de worsteling zou tevens de inspanning, die alleen gestadigen wasdom verzekert, ophouden.

Ten slotte, het belang, schoon dat van de industrie te gelijk het zijne is, van den arbeider op zich zelven. Zou hij door de beperking, die men vraagt, gebaat worden? Hij zelf zal, bij eenig nadenken, neen moeten zeggen. Het voorregt toch, dat het adres aan de Nederlandsche fabrieken wenscht geschonken te zien, zou voorzeker, indien de maatregel doel trof, toeneming der binnenlandsche concurrentie ten gevolge moeten hebben. En voor den werkman en zijn gezin zou het weinig verschil maken, of hij in zijne broodwinning door den inlandschen, dan wel, zoo als het adres meent, door den buitenlandschen mededinger benadeeld wierd.

Aanzienlijke fabrieksondernemingen hebben dan eens meer, en dan wederom minder arbeid; aan deze en gene berokkent binnen- of buitenlandsche concurrentie van tijd tot tijd eene voorbijgaande teleurstelling; het is niet mogelijk, het minst voor den Staat, haar steeds gelijken toevloed te waarborgen; doch wanneer zij blijkbaar op zóó goeden weg zijn als onze industrie, wordt eene oogenblikkelijke, gedeeltelijke vertraging spoedig door verdubbelde werkzaamheid vervangen.

Op deze gronden heb ik de eer Uwer Majesteit in overweging te geven mij te magtigen om dit rapport in de Staats-Courant te plaatsen, en daardoor aan de adressanten kenbaar te maken, dat hunne belangen door Uwer Majesteits Regering met zorg zijn overwogen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(get.) THORBECKE.

Blijkens Kabinetsbrief van den 6 maart jl., n.° 50, heeft Zijne Majesteit zich met bovenstaand rapport vereenigd en de ten slotte daarvan gevraagde magtiging verleend.

Door de directie der Ned. Bank is openbaar gemaakt de volgende verkorte balans der Nederlandsche Bank.

	des avonds, op 6 maart:	*op 27 febr.:*
Disconto-rekening.....	*f* 36,187,151.93½	*f* 36,510,281.01
Beleening-rekening....	26,413,913.00	27,003,993.00
Munt en Muntmateriaal	86,963,497.33½	87,274,080.69
Belegd Reservefonds...	2,281,191.88	2,281,191.88
Kosten van oprigting...	449,316.79½	449,316.79½
Diverse rekeningen....	128,285.92	120,956.05½
	f 152,423,356.86½	*f* 153,639,819.43
Kapitaal..............	*f* 16,000,000.00	*f* 16,000,000.00
Reservefonds.........	2,400,000.00	2,400,000.00
Bankbilj. in omloop....	102,684,625.00	102,306,175.00
Bank-assign. in omloop	6,746.86	19,732.18½
Reken.-courant-saldo's.	27,399,043.79	29,054,955.48½
Diverse rekeningen....	3,932,941.21½	3,858,956.76
	f 152,423,356.86½	*f* 153,639,819.43

Wegens het menigvuldig opgestapelde ijs, dat zich nog voor de zeegaten te Kraggenburg, de Kribben, de Ketel enz. bevindt, zal het nog wel meer dan eene week duren, voor de scheepvaart uit Drenthe en Overijssel door de Zuiderzee naar Holland zal kunnen worden hervat. De schepen, die reeds in aantogt waren, zijn genoodzaakt in de omgelegen plaatsen aldaar te blijven.

De Koning der Belgen heeft dezer dagen tot ridder der Leopolds-orde benoemd den heer Alexander Schaepkens, directeur der stads-teekenschool te Maastricht en voorzitter van het Oudheidkundig Genootschap van Limburg.

Le Courrier de la Meuse kondigt de verschijning aan der 3de en 4de aflevering van het 1ste en daarmede komplete deel der Mededeelingen van het Oudheidkundig Genootschap in het Hertogdom Limburg, met opgave van den hoogst belangrijken inhoud dier beide afleveringen, waarin onder anderen voorkomt: »Opkomst en voortgang der stad Maastricht, met geschiedkundige aanmerkingen, door J. Habets. Vervolg"; — »Essai historique sur les armoiries, cris d'armes et dévises des Souverains des Etats de l'Europe, par J. van der Maelen, à Bruxelles. Suite et fin"; — »Porte de l'ancienne enceinte à Wijk-Maestricht, par A. Schaepkens"; — »Een woord over Antoon Haeseck als pastoor te Geul, door J. Habets"; — voorts bibliographie, lijst van ontvangen geschenken, gewisselde stukken, brieven, verscheidenheden, berigten enz. — Binnen een jaar tijds heeft het Genootschap dit deel, hetwelk 378 bladzijden groot en met 4 platen voorzien is, in het licht gegeven, en den grondslag eener verzameling van oudheden gelegd, terwijl het in den loop van dit jaar het 2de deel zijner jaarboeken hoopt uit te geven, de gelden waarvoor beschikbaar zijn. De staat dezer oudheidkundige Vereeniging, die hare betrekkingen met andere wetenschappelijke genootschappen en voorname geleerden dagelijks uitbreidt, is gunstig, en met de medewerking harer leden voedt zij de hoop van hare werkzaamheden tot bevordering der wetenschap in ons Vaderland meer en meer te kunnen voortzetten.

In de »Boston Evening Transcript" van 20 febr. ll. wordt met grooten lof gewag gemaakt van het schilderwerk van onzen voormaligen stadgenoot, den heer *M. F. H. de Haas*, thans te New-York woonachtig. In een uitvoerig artikel wordt medegedeeld, dat de heer *de Haas* in 1832 te Rotterdam geboren werd, waar hij de lessen van het schilderkundig genootschap bijwoonde; in 1851 begaf hij zich naar Londen, waar hij voor de firma Acherman en Co. werkzaam was; de zee was zijne lievelingsstudie van jongs af aan, en later genoot hij te 's Gravenhage het onderwijs van Louis Meijer en werd lid van het genootschap Pulchri Studio aldaar. In 1857 deed de jeugdige schilder eene reis met Zr. Ms. stoomfregatschip Evertsen, maar gaf nog hetzelfde jaar gehoor aan eene uitnoodiging van verscheiden aanzienlijke personen, om zich te New-York te vestigen. In october 1859 kwam hij aldaar en werd in 1863 lid van de National Academy of Design te New-York. In de voornaamste verzamelingen dier stad prijken thans schilderstukken, door hem gedurende zijn verblijf te New-York vervaardigd, terwijl enkele van groote verdiensten ook te Boston eene eereplaats vonden. Vooral wijdt het blad in lof uit over eene kortelings voltooide schilderij, voorstellende een gezigt op Saint Brelade's Bay op het eiland Yersey, en meent dat, volgens bevoegde kunstregters, dit werk op roemvolle wijze de vergelijking kan doorstaan met de werken van Stanfield, den grooten Engelschen zeeschilder.

's Gravenhage 7 *maart.* — Gelijk reeds vroeger gemeld werd, is het stoffelijk overschot van H. M. de Koningin-Moeder naar HD. kapel overgebragt. Het werd na de gebruikelijke kerkelijke plegtigheden door professor Everard, de med. doctoren van der Grijp en Vinkhuizen en den heer P. Mouton in de lijkkist gelegd. In de kapel worden sedert onafgebroken gebeden verrigt volgens de voorschriften der Grieksche Kerk.

— Heden is de eerewacht aan het paleis van wijlen H. M. de Koningin-Moeder, onder kommando van een hoofdofficier, betrokken door de 1ste comp. van het 3de bat. van het reg. grenadiers en jagers.

— De luitenant-generaal en adjudant-generaal van Z. M. den Koning van Pruissen, von Alvensleben, en de kamerheer van H. M. de Koningin van Pruissen, de graaf de Perponcher, zijn in de residentie aangekomen en aan het Hôtel Paulez afgestapt, de eerste is door Z. M., de kamerheer door H. M. belast met het overbrengen van brieven van rouwbeklag bij het Ned. Hof wegens het overlijden van H. M. de Koningin-Moeder.

— De Gemeenteraad alhier zal morgen eene buitengewone vergadering houden tot het vaststellen van een adres van rouwbeklag aan den Koning, wegens het overlijden van H. M. de Koningin-Moeder.

— Het Indisch Genootschap hield vrijdag avond andermaal eene algemeene vergadering, thans ter bespreking van den toestand van het lager onderwijs voor inlanders in Indië. Hoogst belangrijk, maar niet zeer verblijdend, waren de mededeelingen die de behandeling van dit onderwerp uitlokte. Uit die mededeelingen bleek, dat niettegenstaande de Regering zich reeds sedert eene reeks van jaren aan het onderwijs der inlandsche bevolking heeft laten gelegen liggen, hare bemoeijingen nog weinig omvattend zijn geweest, zoodat ook de verkregen resultaten zeer gering zijn te noemen. Tot staving hiervan wees men onder anderen op de jongste opgaven van den staat van het schoolwezen, waaruit blijkt dat op het einde van 1862 op geheel Java, welks inheemsche bevolking in het begin van dat jaar ruim 12,800,000 zielen bedroeg, niet meer dan 45 van Gouvernements wege opgerigte scholen voor inlanders bestonden, dat is slechts ééne school op ruim 285,000 zielen, eene verhouding die ongeveer gelijk staat met slechts 12 scholen in geheel Nederland. Blijkens bedoeld verslag waren die 45 scholen, allen te zamen genomen, bevolkt met 1993 leerlingen, dat is: slechts één leerling op ruim 6400 zielen, een maatstaf, naar welken de gezamenlijke scholen in Nederland, indien hier die verhouding bestond, bevolkt zouden zijn met nog geen 530 scholieren. De officiële verslagen doen ook nog andere opmerkelijke bijzonderheden kennen. Zoo blijkt het dat in de residentiën Bantam, Batavia, Buitenzorg, Soerakarta, Djokjokarta en Probolingo, te zamen bevolkt met ruim 2,700,000 inlanders, in het geheel geen Gouvernementsscholen voor het lager onderwijs der inheemsche bevolking bestaan. Indien deze verhouding ook in Nederland, Noord-Brabant en Limburg niet medegerekend, bestond, zou er geen enkele school gevonden worden. Maar bovendien gaat men na de evenredigheden van scholen en scholieren in de verschillende residentiën, dan blijkt het, dat nergens op Java meer dan *één* scholier komt op 2000 zielen, en dat in de meest bevolkte residentiën die evenredigheid nog veel ongunstiger is, zoodat bijv. in Soerabaija slechts *één* scholier komt op ruim 22,000 zielen, in Samarang één op ruim 23,000 zielen, en in Cheribon zelfs slechts één scholier op 36,000 zielen. Deze verhoudingen worden nog sprekender, wanneer men zich voorstelt gemeenten als Delft, Haarlem en Leyden, ieder slechts tellende één scholier.

Men meende dezen ongunstigen toestand van het inlandsch onderwijs en de weinige resultaten van in het werk gestelde pogingen tot verbetering te moeten toeschrijven aan verschillende omstandigheden.

Toen men vroeger wat voor het onderwijs doen wilde, heeft men onder anderen niet gelet op de behoefte en de vatbaarheid van hen, voor wie het onderwijs dienen moet. Men wilde de school, die hier gevonden werd, naar Indië overplaatsen; men wilde onze schoolboeken in de Indische talen overbrengen; men wilde de uitkomsten van de wetenschap hier verkregen in populairen vorm ook aan den inlander mededeelen. Maar deze pogingen mislukten natuurlijk, omdat men geenszins gelet had op den graad van ontwikkeling der inlanders. Verder heeft men eene vereeniging willen daarstellen tusschen kerkelijk en maatschappelijk onderwijs, terwijl beiden gescheiden moesten zijn. Men heeft ook van het lager onderwijs willen maken 's Landsdienst onderwijs, zoodat zij die dat onderwijs genoten hadden, geschikt zouden zijn in verschillende betrekkingen werkzaam te wezen, waardoor men evenwel geheel uit het oog verloor het doel dat men met het onderwijs beoogen moest, namelijk ontwikkeling en beschaving van den scholier. Op deze omstandigheden zou vooral behooren gelet te worden, maar tevens ook op eene verheffing van den onderwijzers-stand en op een beter toezigt op het onderwijs. Thans heeft de onderwijzer geen stand hoegenaamd en is het toezigt geheel overgelaten aan de regenten. Dit laatste vooral kan niet dienen om den Nederlandschen zin bij de bevolking aan te kweeken.

Men heeft ook veel gesproken over de vatbaarheid van den inlander, in verband met den wensch om hem Hollandsch te leeren. Terwijl de een den inlander toekende eene groote mate van geschiktheid

en vatbaarheid voor handenarbeid, maar in hem een minderen aanleg voor geestesontwikkeling had bespeurd, meende de ander dat de inlander ook voor het onderwijs zeer veel geschiktheid bezit. Dat de inlanders in het algemeen daarvan nog niet vele bewijzen hebben gegeven, was, meende men, voornamelijk toe te schrijven aan den gebrekkigen toestand van het onderwijs tot dusverre en het weinige dat voor de ontwikkeling van den inlander gedaan is.

Bij het bestuur is in overweging het geopperde denkbeeld, om nog in dit vereenigingsjaar eene vergadering te Rotterdam te houden.

Haarlem 6 *maart.* — Op de heden alhier gehouden voorjaars—paardenmarkt waren ongeveer 130 à 140 paarden van verschillende qualiteit aangevoerd. De prijzen waren zeer uiteenloopend, de aanvoer was op verre na niet gelijk aan dien des vorigen jaars, ook de qualiteit van het aangevoerde was minder.

Utrecht 7 *maart.* — Gisteren zijn alhier ter markt aangebragt 969 paarden. Er waren zeer veel goede paarden aangevoerd, die door Fransche kooplieden zeer gezocht waren; in mindere soorten en werkpaarden was de handel zeer traag en onbelangrijk.

Tilburg 4 *maart.* — Als een bewijs der buitengewone waarde der bouwgronden in de omstreken dezer stad en vooral van die in de nabijheid van den spoorweg gelegen, diene dat gisteren een perceel bouwgrond, ter grootte van ongeveer 4 loopsen (zijnde 2/3 bunder), gelegen tegenover het stationsgebouw, publiek verkocht werd voor p. m. ƒ 8000 met de kosten. Men zegt dat de verkooper voor dat zelfde perceel eenige jaren geleden slechts ƒ 1600 betaald heeft.

Oosterhout 4 *maart.* — Gedurende de maand februarij zijn door deze stad naar België gevoerd 459 stuks vee, makende sedert 1 januarij dezes jaars een totaal van 776. Kalfkoeijen werden tot vorige prijzen ƒ 130 à ƒ 150, puike soorten voor ƒ 200 á ƒ 220 verhandeld; kalfvaarzen waren zeer gezocht en golden ƒ 90 á ƒ 130. Het vette vee is zeer schaarsch en voor puike soort wordt 60 á 70 c. het ℔ betaald. Ook vette kalveren zijn weinig in voorraad en worden tegen 65 á 75 c. het ℔ verhandeld. Op de Belgische markten was de handel in de verschillende veesoorten vrij levendig. De doorvoer van paarden voor Fransche rekening bedroeg 65 stuks.

Zwolle 6 *maart.* — De oudste der predikanten bij de Nederduitsche Hervormde gemeente alhier, ds. J. S. Wor, herdacht gisteren den dag zijner 50jarige Evangeliebediening. Van alle zijden ontving de waardige man de blijken van die innige toegenegenheid, welke hij niet alleen als mensch, maar vooral als Evangeliedienaar in zoo hooge mate verdient. Door een aantal oud-leerlingen werd hem vereerd een expresselijk voor deze gelegenheid vervaardigde prachtige zilveren inktkoker met toepasselijke inscriptie. Het middengedeelte van dit kunstwerk bestaat uit een kolom als zinnebeeld van kracht, omgeven door een slang als zinnebeeld der eeuwigheid, terwijl de ouwelbak den vorm heeft van een rots, waarop zich een opengeslagen Bijbel bevindt, voorstellende dat Gods woord vast is als eene rots; op het opengeslagen Bijbelboek leest men Psalm 118 vers 24, en Spreuken 16 vers 31. Dit prachtige cadeau doet de fabriek van den heer H. W. van Loon, te Rotterdam, door wien het geleverd was, alle eer aan.

Leeuwarden 5 *maart.* — De vrouw van den gistkoopman D. Wagter, te Wolvega, is deze week bevallen van drie welgeschapen dochters, die echter kort na de geboorte zijn overleden.

— Te Beneden-Knijpe (Schoterland) vierde donderdag jl. Tjitte Hendriks de Vries zijn 100sten verjaardag. Het armbestuur en vele notabelen hadden den behoeftigen grijsaard in staat gesteld om dezen dag met zijne talrijke familie feestelijk door te brengen. Ofschoon sedert eenige jaren zeer doof, is de grijsaard nog van een krachtig ligchaamsgestel en leest zonder bril.

Koninkl. en Ministeriële Besluiten enz.

Bij besluiten des Konings zijn benoemd tot burgemeester der gemeente: Winsum, *J. Schepel;* Baflo, *J. Doornbosch;* Gronsveld, *M. Schrynemaekers*, die tevens burgemeester der gem. Rijckholt blijft; Venhuizen, *P. Hoek* Kz.; Winkel, *H. Koomen;* Gasselte (in Drenthe), *J. Boelken Bakker;* Nederweert, *P. J. H. Vullers;* Zwartsluis, *J. H. van Erckelens.*

Bij Zr. Ms. besluit is benoemd tot kantonr. te Elburg, mr. *J. P. F. van der Mieden van Opmeer*, thans kantonr. te Cortgene.

Bij 's Konings besluiten zijn goedgekeurd de benoemingen van de heeren *C. M. Fraissinet* en *N. G. Pierson* tot hoofddirecteuren te Amsterdam, en van de heeren *H. G. C. Muller* (zich gewoonlijk noemende en schrijvende *Henri Muller*) en *S. Abendanon* Sz., den eerste tot directeur-president, den tweede tot directeur-secretaris te Paramaribo, van de Surinaamsche Bank.

Het Staatsblad n.° 23 bevat een Koninklijk besluit van den 2 dezer, houdende vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, van den 22 maart 1864, waarbij de op den 7 october te voren door ingelanden van den polder Peursum gehouden stemming ter benoeming van een hoofdingeland van het waterschap de Overwaard vernietigd, en eene nieuwe stemming te dier zake bevolen is. Dat besluit is hierop gegrond, dat Gedeputeerde Staten, de stemming tot benoeming van een hoofdingeland van het waterschap de Overwaard op grond van bepalingen van het algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuid-Holland vernietigende, dit reglement hebben toegepast op een geval, daarvan door den provincialen wetgever uitgezonderd, en alzoo verder zijn gegaan dan de hun bij art. 152 der provinciale wet opgedragen uitvoering der provinciale reglementen medebrengt.

Marine en Leger.

Uit Nieuwe Diep schrijft men den 6 maart aan het Utrechtsch Dagblad:

Zr. Ms. stoomschip *Watergeus*, liggende alhier, moet den 15 dezer zeilklaar zijn, om bij gunstige gelegenheid een kruistogt te ondernemen naar de West-Indische eilanden; de reis zal, naar wij vernemen, zes maanden duren.

— Den 20 dezer zal van het koloniaal wertdepot te Harderwijk naar Rotterdam vertrekken een detachement suppletietroepen, bestemd voor het O.-I. leger, sterk 150 man (waaronder 12 onderofficieren), om dien dag aldaar te embarqueren aan boord van het schip Jason, ten einde met dien bodem naar Batavia te vertrekken, onder bevel van den kapit. der artillerie van het Oost-Ind. leger, F. C. H. Gorissen, die van verlof naar Java retourneert, en voorts tot medegeleide de 1ste luitenants L. E. Gerdessen, die door Z. M. voor 5 jaren bij het O.-I. leger is gedetacheerd, en de 2de luitenant der inf. van dat leger, F. J. van Leersum.

— De 1ste luitenant ingenieur W. G. Tilanus, van het bat. mineurs en sappeurs te Utrecht in garnizoen, is in rang overgeplaatst naar Hellevoetsluis, en de 1ste luitenant der genie J. Fabius is in rang overgeplaatst van Hellevoetsluis bij het bat. mineurs en sappeurs.

Aanbestedingen.

De levering van de onlangs door de hoofdadministratie van het 3de reg. dragonders te Haarlem aanbesteede 68 paarden, is door het Departement van Oorlog toegewezen aan den minsten inschrijver den heer H. Mollenberg te Alphen (Gelderland), voor ƒ 418 elk paard.

Regtszaken.

Gisteren heeft het Openbaar Ministerie bij den Hoogen Raad der Nederlanden, kamer van strafzaken, conclusie genomen in de zaak van den Minister van Finantiën, tegen een arrest van het Prov. Geregtshof in Zuid-Holland, in hooger beroep gewezen in zake H. van Straaten, vleeschhouwer te Zwijndrecht en als zoodanig gepatenteerd, waarbij het de vraag gold, of de laatste te Dordrecht geslagt vleesch, op gedane bestellingen verkoopende, verpligt was geweest daarvoor aldaar nog afzonderlijk aangifte voor het regt van patent als vleeschhouwer te doen, welke vraag, in overeenstemming met het gevoelen der Arrondissements Regtbank te Dordrecht, ontkennend was beslist. De advokaat-generaal Karseboom, zich vereenigende met de leer van de administratie, en oordeelende, dat, volgens de patentwet, hier had moeten in aanmerking worden genomen de uitbreiding van het beroep in eene gemeente van hoogeren rang, en waartoe alzoo een aanvullingsbiljet werd vereischt, terwijl *in casu* bleek, dat de verkoop plaats had van het vleesch door den gerequireerde zelf geslagt, stemde mede in met het gevoelen der administratie, dat niet het slagten, maar het verkoopen de hoofdzaak in het wezen van het slagtersbedrijf uitmaakt. Hij concludeerde op grond van een en ander tot vernietiging van het beklaagde arrest en veroordeeling van den gerequireerde in eene geldboete van ƒ 25 tot ƒ 400 en in de kosten. De uitspraak is bepaald op 21 dezer.

Vervolgens is behandeld de zaak van J. Verbeek, arbeider te Monster; deze was door de Arrondissements Regtbank te 's Gravenhage schuldig verklaard aan: 1°, gewelddadigen en feitelijken wederstand aan een bedienend beambte door een persoon zonder geweer of wapen; 2°, het toebrengen van een slag aan een bedienend beambte, zonder dat daaruit kwetsuren of bloedstorting was ontstaan, en 3°, beleediging met bedreigingen jegens een bedienend beambte, een en ander tijdens de waarneming der bediening van dien beambte, en de beklaagde is te dier zake veroordeeld in eene gevangenisstraf van eene maand, geldboete van ƒ 10 en de kosten, met subsidiaire gevangenis van twee dagen bij niet-betaling der boete binnen twee maanden na de uitgesproken veroordeeling. In dat vonnis was door den veroordeelde berust, doch op het hooger beroep, door het Openbaar Ministerie ingesteld, door het Prov. Geregtshof in Zuid-Holland, op grond, dat de Regtbank niet beslist had op de mede bij dagvaarding te last gelegde mondelinge bedreiging van moord met bevel of voorwaarde aan een bedienend beambte tijdens de waarneming van diens bediening, geoordeeld, dat alleen uit dien hoofde het vonnis behoorde te worden vernietigd en de zaak door het Hof zelf moest worden afgedaan. Naar aanleiding van het daaromtrent ingesteld onderzoek, heeft het Hof in de qualificatie, behalve de drie opgemelde feiten, ook het vierde, zoo even gemeld, als bewezen aangenomen, het vonnis vernietigende, den beklaagde en geappelleerde, nu requirant, ter zake der vier feiten veroordeeld in eene gevangenisstraf van drie maanden, geldboete van ƒ 8 en al de kosten, met subsidiaire gevangenis van twee dagen bij niet-betaling der boete. Hiervan cassatie. Wat het vierde gemelde punt betreft, bleek onder anderen uit de daadzaken dat, na de woordenwisseling van den veldwachter te Monster met den beklaagde, en de daarbij plaats gehad hebbende worsteling bij de pogingen van den veldwachter om den beklaagde eene herberg te doen verlaten, door den laatste, bij welke gelegenheid de veldwachter, om zich te verweren, den sabel had getrokken, hem was toegevoegd: »nu heb ik een mes, kom nu buiten, en dan zal ik het in je hart douwen." Uit het verband der gebleken omstandigheden leidde de advocaat van den requirant, mr. D. van Raalte, in zijn pleidooi af, dat, wat het vierde punt betreft, de daarop gegronde qualificatie onjuist en strijdig met de wet was, omdat hier veeleer te denken was aan provocatie van een particulier jegens een ander particulier, daar de gebezigde woorden waren geuit, toen alles reeds afgeloopen en de veldwachter niet meer in functie was. — De advocaat-generaal Karseboom deelde hoofdzakelijk dat gevoelen en was mede van oordeel dat hier niet aanwezig was bedreiging met moord, vergezeld met bevel of voorwaarde, waarvan de wet spreekt, en hij heeft uit dien hoofde geconcludeerd tot vernietiging van het arrest alleen in zoover, en ten principale tot veroordeeling in een gevangenisstraf van twee maanden, twee geldboeten van ƒ 8 en subsidiaire gevangenisstraf van twee dagen voor elk der boeten. De uitspraak is bepaald op 21 dezer.

— Heden heeft de Hooge Raad der Nederlanden, kamer van strafzaken, uitspraak gedaan in de zaak van den officier van justitie bij de Arrondissements-Regtbank te 's Gravenhage, waarbij bevestigd is een vonnis van het kantongeregt aldaar, houdende ontslag van regtsvervolging van P. van Vliet, opzigter over den bouw van eenige blokken arbeiderswoningen te 's Hage, die zouden opgerigt zijn in strijd met de voorschriften van de algemeene politie-verordening te 's Gravenhage. Op grond hoofdzakelijk dat in gemelde politie-verordening geene voldoende omschrijving voorkomt van hetgeen onder het woord gebouwen is te verstaan, en voorts dat ten deze feitelijk was uitgemaakt, dat de muren in de bedoelde woningen geene scheidingsmuren zijn tusschen gebouwen, als waarvan art. 49 der algemeene politie-verordening spreekt, — heeft de Raad geoordeeld, dat er ook geen sprake kan zijn van schending van gemeld artikel, of van eenig ander daarmede in verband staand artikel in den zin als bij de memorie van cassatie is beweerd; dat alzoo het aangevoerde middel van cassatie is onaannemelijk en er overigens geene gronden aanwezig zijn bevonden tot vernietiging van het beklaagde vonnis, en is op grond van een en ander deze voorziening verworpen, de kosten te dragen door den Staat.

Ongelukken, Misdrijven enz.

De persoon van J. v. d. L., aannemer van diepwerk, woonachtig niet verre van Delft nabij Sion, is, in de vorige week, des avonds naar huis gaande, in eene sloot gevallen en verdronken. Het schijnt dat misbruik van sterken drank de oorzaak van dit ongeluk is.

— Zondag middag is de goederentrein van Rotterdam op Utrecht bij Harmelen uit het spoor geraakt; de conducteur heeft eene kneuzing bekomen, welke later gebleken is van weinig beteekenis te zijn.

Gisteren is de trein, ten 5.55 ure uit Arnhem vertrekkende, te Veenendaal tegen den goederentrein uit Utrecht gestooten. Er hebben daarbij geene ongelukken plaats gehad. De reizigers zijn per extratrein naar hunne bestemming vervoerd.

— Ll. vrijdag morgen zeilden bij gunstig weder verscheidene visschers uit de haven van den Helder ter vischvangst. Weldra verhief zich echter de wind, zoodat velen spoedig terugkwamen met het treurige berigt, dat een Urker vischschuit, door een hevige windvlaag overvallen, was omgeslagen en de zich daarop bevindende visschers hun dood in de golven hadden gevonden, zonder dat het mogelijk was geweest iets tot redding te doen. Twee dezer visschers waren gehuwd en laten talrijke huisgezinnen in de kommervolste omstandigheden na. Enkele andere schuiten kwamen met eenige averij vrij.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 7 Maart.

OVERLEDEN: A. Boon, wed. J. A. Haefkens, 86 j. — W. M. F. van den Berg, d., 13 d. — C. Koert, jd., 65 j. — A. M. van Gils, d., 1 j. — F. J. Callié, z., 1 j. — H. C. Ouboter, z., 3 d. — J. L. Vermoten, z., 3 j. — E. Wills, vrouw van K. Koster, 60 j. — J. Nootman, z., 1 j. — B. J. Bade, z., 2 m. — J. Kooy, d., 5 j. — H. A. van Elswijk, z., 1 j. — P. L. Brederode, man van W. J. Hertogh, 36 j. — A. M. Hamers, wed. P. J. van Gastel, 49 j. — M. de Langen, vrouw van P. A. Breithaupt, 73 j. — G. J. van der Zande, vrouw van J. C. Kerscheling, 46 j. — J. M. A. Evrard, d., 2 m. — E. de Neef, d., 1 j. — A. Hoogenboom, z., 1 m. — A. van Sluysdam, vrouw van G. van der Velden, 31 j. — S. Patijn, vrouw van J. Helbers, 78 j. — J. M. Thieme, z., 4 m. — B. S. Slier, man van M. van Praag, 55 j. — A. F. de Visser, d., 4 m.

BEVALLEN: E. C. Timmer, geb. Meijer, d. — G. C. Theuns, geb. 't Hardt, z. — A. M. van Mesen, geb. Tuynebreijer, d. — E. de Weerd, geb. Huy, z. — A. C. van Leeuwen, geb. Coomans, d. — L. Franken, geb. van Vliet, z. — M. K. Holthuizen, geb. Scheffer, z. — J. A. Hanken, geb. Pluym, z. en d. — N. P. Hiebendaal, geb. Kromwijk, z.

Handelsberigten.

Rotterdam 7 Maart.

Granen. Tarwe. 162/2 ℔ N. Bov. Ris ƒ 240 per 2400 kil., (128, 29) N. Bov. Ris ƒ 235.

Boter. 1ste kwal. ƒ 64, 2de ƒ 61 en 3de ƒ 58.

Veemarkt. Aangevoerd werden 672 Runderen, 146 vette en 131 magere Kalveren.

Schiedam 7 Maart.

Moutwijn	per Ned. Vat zonder Fust	ƒ 7.25.
Jenever	" " " " "	- 12.75.
Amst. Proef	" " " " "	- 14.—.

Zonder de Belasting.

Spoeling per Ketel.................... ƒ 1.20.

Amsterdam 7 Maart.

Rogge. Heden verkocht op levering: Maart ƒ 145; Mei ƒ 147, 148; Oct. ƒ 158, 159.

Ter beurze aangeslagen de volgende telegram uit Liverpool van heden:

Katoen. Middl. Orl. 17, dito Georgia 16¼, fair Dhollerah 13¼. Stille markt; prijzen vast. Afgedaan 4000 b.

Londen 6 Maart.

Suiker met goede vraag vast in prijs; 300 z. half greinig Mauritius bedongen 32/6 a 34/. Geraffin. met goeden handel iets vaster; ord. bruine lompen 42/6, Eng. Crushed 31/6. Voorraad 97,043 ton. Melassen, oude Cuba 14/9 a 15/. **Koffij** vast in prijs. **Rijst** flaauw; voorraad 51,975 ton. **Indigo.** Guatemala in veiling, puike kwal. pari a 3 d. boven de laatste veiling, ord. en middl. soorten iets flaauwer. **Katoen** iets vaster. **Metalen.** Tin in een doen, Straits 87/6 a 88/6. IJzer onveranderd, Schotsch Giet- 50/7½ cont., 50/10½ op 1/m. koopers. **Lijnzaad** vaster. Calcutta loco 58/, Mirzapore 59/. **Oliën.** Lijn- in een doen 32/6. Raap- 41/6. Patent- 44/3. Cocos- met goeden handel; Ceylon 38/3 a 38/6, Cochin 39/6, waartoe ten slotte niet meer te koop is. Palm- 36/6. Petroleum 1/11. Terpentijn- 66/. **Talk** flaauw; oude 40/3, nieuwe 40/6, Maart 40/6, verkoopers, April/Junij 40/6 a 40/9, Oct./Dec. 42/ a 42/3. Voorraad 44,438 v.

Graanmarkt met redelijken aanvoer van Haver en Gerst. Tarwe in goede kwal. onveranderd, mindere soorten flaauw. Amerik. Meel prijshoudend. Gerst, puike kwal. prijshoudend, mindere soorten flaauw, Zw.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN. op 7 Maart 1865. — 8 ure v. m.

NAMEN der plaatsen.	BAROMETER te Maastr. en versch. gister. av. 8 u.	BAROMETER te Maastr. en versch. hedenmr. 8 u.	WIND. rigting.	WIND. kracht.
Groningen..	+ 2. 6	+ 1. 9	O.t.N.	0
Helder.....	+ 2. 5	+ 1. 3	N.O.	1
Vlissingen..	— 1. 6	— 0. 5	Z.O.t.Z.	0
Maastricht.	742. 2	745. 2	Z.Z.W.	3

Grootste verschil { gisteren avond G 4. 2 V / heden morgen G 2. 4 V

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (N.) *Vertr.*
7 maart *Maria Adriana*, Itz, Batavia
Jacobus Martinus, Meppelder, Nicolajeff aan de Amur
Shepherd, Shotton, Dordt

Hellevoet (N.O.) *Aang.*
7 maart *Hordaland*, Olsen, Palermo
Martha, Scherpbier, Livorno
Immanuel, Groenewold, Port Talbot
Vertrokken.
Pomona, Haddeman, Gibraltar
Fijenoord (st.), Londen
Willem & Clara (st.), d.° (zit op Pampus aan den grond)
Middlesbro' (s), Middlesbr.
Gazelle, Seagers, Shoreham
Z. M. kotter *Vlinder*, Adriaanse, Nieuwe Diep

Brielle *Aangekomen*
7 mrt. *Prins v. Oranje* (st.), Duinkerken
Vertrokken.
7 *Cologne* (st.), Londen
Maas (st.), Londen
Zealous (st.), Harwich (N. t. W., mist.)

Maassluis (Oml.) *Vertr.*
7 maart *Beatitude*, Halliday, Sunderland
Success, Taylor, dito
Anna Margaretha, Lucas, Newcastle

Texel *Aangekomen*
5 maart *Martha & Hedwig*, Pringer, Cette
Catharina, v. d. Meulen, Londen
Frouke, Heins, dito
Wrights, Buckham, Newcastle
6 *Drie Gebroeders*, Leffers, Londen
Eendragt, Bijkerk, dito
Vertrokken.
6 *Pax*, Mellema, Bordeaux
Perseverance, Elliott, Londen
Cesar, Sadgebriar, Newc.
Susan Gray, Manson, d.°
Thomas Gales, Dowe, d.°
Ora & Labora, Christensen, Arendahl
Amsterdam (s.), Hamburg
Elisabeth, Steffens, avontuur
7 *G. P. Servatius*, Wamsteker, Batavia
Ondine (st.), Bordeaux
Swanland (st), Hull
(Z. W.—Z. Z. O.)

Vlie *Aangekomen*
4 mrt. *Eendragt*, Dorenbos, Newcastle

Zoltkamp *Aangek.*
2 maart *Jantje Tuinema*, Sikkens, Newcastle

Veere *Aangekomen*
3 mrt. *Exer*, Elder, Newc. n. Middelburg
Vertrokken.
6 *Walcheren*, de Bordes, Oost-Indië via Newcastle

Vlissingen *Aangek.*
6 maart *Only Son*, Burman, Jeremie
Dankbaarheid, Kooi, Triëst
Clematite, Hautot, Adra (allen voor Antwerpen)
Vertrokken.
4 *Sara*, Schmidt, Galatz
Margaret Jane, Davies, Lissabon
Malibran, Hopkins, d.° (allen v. Antwerpen)

—o-o—

Buitenl. HAVENS.

Havana *Vertrokken*
11 febr. *Zuiderzee*, de Jong, Amsterdam

Triëst *Vertrokken*
28 febr. *Geertruida Jacoba*, Potjer, Lissabon
1 maart *Triton*, de Jonge, Bordeaux
Hazard, Korter, Girgenti

Cagliari *Aangekomen*
22 feb. *Cycloop* (s), Miedema, Genua (vertr. 23 n. Messina)

Cadix *Vertrokken*
26 febr. *Oceaan*, Post, Gibraltar

Lissabon *Vertrokken*
26 febr. *Susanna*, Middel, Amsterdam

Belfast *Aangekomen*
6 mrt. *Vartry* (st.), Rott.

Liverpool *Aangek.*
4 mrt. *Johanna*, Wilmink, Chalki

Cardiff *Aangekomen*
3 mrt. *Speculation*, v. d. Kooy, Drogheda

Falmouth *Binneng.*
4 mrt. *Vertrouwen*, Teensma, Swansea n. Lissabon
5 *Adèle*, Tobbens, Galatz

Ramsgate *Binneng.*
5 maart *Mentor*, Schuring, Hartlepool n. Vera-Cruz

Rochester *Vertr.*
4 mrt. *Brother's Success*, Hobart, Rotterdam

Colchester *Vertr.*
3 mrt. *Jensina Hendrika*, Kampen, avontuur

Londen *Aangekomen*
6 mrt. *Eliza*, Eade, Amst.

Ipswich *Aangekomen*
5 maart *Eagle*, Hawkins, Rotterdam

Sunderland *Aangek.*
4 mrt. *Courier*, Meuldijk, Zierikzee

Shields *Aangekomen*
4 mrt. *Balder*, Sjöberg, Rotterdam
5 *Thetis*, Butterill, Dordt
Zeilklaar.
Esperance, Hazewinkel, Triest en Odessa

Leith *Aangekomen*
5 mrt. *Columbus*, Zomerdijk, Smyrna

Hamburg *Aangek.*
5 mrt. *Gouv. v. Ewijck* (st.), Amsterdam

Cuxhaven *Aangek.*
4 mrt. *Cornelia Wilhelmina*, Hoeksma, Tschesme

Bremerhaven *Aang.*
3 maart *Minerva*, van Ommeren, Havana

—o-o—

Harlingen 6 maart. Aangaande het alhier te huis behoorende schoenerschip *Albatros*, kapit. Norel, den 27 jan. ll. van hier naar Gloucester vertrokken, heeft men sedert niets vernomen.

Emden 2 maart. Het Hannov. schip *Engelbert Herzog von Arenberg*, kapit. Lindeboom, van Marseille n. Yarmouth, is in zee gezonken, doch het volk gered.

Yarmouth 5 maart. De brik *George & Elizabeth*, van Sunderland n. Schiedam, is heden morgen op Hasbro' Sand aan den grond geraakt, doch met assistentie vlot en hier binnengebragt; het schip maakte twee duim water in het uur.

Calcutta 25 febr. Het schip *John Vanner*, kapit. Moore, van Natal komende, is den 30 januarij bij Nynau verongelukt.

Yokohama 2 febr. De bark *Onward*, van hier naar Hakodadi, is bij kaap Corna gestrand en totaal wrak geworden.

—o-o—

Rotterdam *Uitgekl.*
6 maart *Integrity*, Harnden, Newhaven
John & Charles, Hopkins, Rochester
Uva, Reay, Newcastle
Ebenezer, Rogers, Middlesbro'

Nieuwe Diep *Zeilkl.*
Almelo, Tjebbes, Batavia
Stad Leyden, v. d. Poll, Samarang
Mary, Stehr, Laguayra
Theodora Josina, Tjakkes, St. Thomas
Rieka, Puister, Venetië
Wieka, Eefting, Napels
Zwerver, Höster, d.°
de Hoop, Ouwehand, Oporto
Stad Enschedé, Niggehruggen, Quimper
Vertrouwen, Moesker, Bordeaux
Hermanna, Veling, Nantes

—o-o—

RIVIERBERIGT.

Rotterdam. Hoog water 8 maart: 1ste getijde 0 ure 58 min.; 2de getijde 1 ure 22 min.

Arnhem. Waterhoogte 6 maart 3.60 el (gew. 96 d.) 7 maart 3.74 el (gew. 14 d.)

Keulen. Rijnhoogte 6 maart 15 voet 5¼ d. Rijnl. (gewassen 16 d.) 7 maart 14 voet 7 d. Rijnl. (gevallen 10¼ d.)

Aangekomen 6 maart: B. Wemmers met 5071, M. Greven met 5333, J. Budberg met 4516 en Th. Kamps met 4060 c., allen v. Rott.

Dusseldorp. Aangekomen 7 maart: H. van Loghem met 2313 en N. Verduin met 1332 c., beiden van Rotterdam.

—o-o—

Aang. Passagiers.

Te Brouwershaven: Van Batavia, per *Landbouw*, kapit. Kleynenberg: de heeren N. L. Farber, P. Stam en echtgen., en P. Hackland, schipper der marine; mevr. Chevalier, geb. Romswinckel.

Te Nieuwe Diep: Van Batavia, per *Nicolaas Witsen*, kapt. Portengen: de heeren J. J. Winser en fam.; K. Terst; de jongeheer J. Hofland.

CARGALIJSTEN.

Rotterdam.

BATAVIA, SOERABAIJA en PASSAROEANG, Nieuwland, Pot. — 2597 kr. Suiker, 882 b. Koffij, 230 b. Tabak, 2616 boss. Bindrotting en 500 Huiden, A. C. Fraser en Co.; 167 p. Tabak, van Charante en Co.; 2000 Huiden, Rob. Twiss en Zn. — Voor Amsterdam: 498 b. Tabak en 46 b. Katoen, James Barge; 152 p. Tabak, Order.

MACASSAR, Macassar, Vitringa Coulon. — 2189 b. Koffij, 34 kr. Suiker, 4050 Buffelhuiden, 77,100 st. Paarlemoerschelpen, 9 st. Wortelhout, 45 z., 15,359 st. Gutta Percha en 25 k. Schildpad, N. H. M.

Dordrecht.

PAR, Tavistock, Barter. — 90 t. China Clay, 44 t. China Steen, Visser en v. d. Sande.

LONDEN, Harriet & Elise, Gostelow. — 110 ton oud gebroken Glas, Visser en v. d. Sande.

LONDEN, Henriette, Wahlen. — 54 ton oud Glas, Visser en v. d. Sande.

LONDEN, Venns, Meijer. — 85 ton oud Glas, Visser en v. d. Sande.

Amsterdam.

BATAVIA, Nicolaas Witsen, Portengen. — 2250 b. Koffij, 2471 kan. Suiker, 181 k. Thee, 607 sch. Tin en 603 boss. Bindrotting, N. H. M.

BATAVIA, Elisabeth, Storm. — 269 kr. Suiker, Cramerus en Co.; 559 k. Thee en 119 p. Tabak, O. I. M. van Admin. en Lijfr.; 117 b. Katoen, H. van Leeuwen en Co.; 1316 Huiden, Spengler en Co.; 500 sch. Tin, Bause en Stolte; 120 legg. Arak, 783 Buffelhuiden en 20 kr. Gutta Percha, A. C. Fraser en Co.. te Rotterdam; 269 en 1218 kranj. Suiker, 187 p. Tabak en 4559 boss. Bindrotting, Order.

PASOEROEAN; A. H. Wille, Häveker. — 1346 kr. Suiker, Cramerus en Co.; 501 kr. dito, Deichmann en vom Rath; 2095 kr. dito, Fraissinet en van Baak; 1663 kr. dito, Kreglinger en Co.; 8901 boss. Bindr., Order.

Zee 16/ a 19/6. Boonen, Erwten en puike Haver prijshoudend, ord. kwal. 6 d. lager. Zaden in een doen. De aanvoeren der vorige week bedroegen: Tarwe 6151 q., Gerst 20,605 q., Haver 8186 q., Meel 21,387 z. en 1000 vtjs.

Veemarkt. De aanvoer van Runderen was heden groot en de prijzen voor de puike soorten 2 d. lager. Puike Schapen insgelijks 2 d. lager. Men noteert Runderen 3/8 a 5/2, Schapen 3/6 a 6/4, Kalveren 4/6 a 6/. Varkens 3/6 a 5/.

Antwerpen 6 Maart.

Campêchehout. Laguna *f* 5½. Maracaïbo Geelhout *f* 4¾. **Granen.** Tarwe prijshoudend, vooral op lev.; roode Sarkjobing, per Voorj., *f* 9⅝, O. Koningsb. *f* 9¾. **Huiden.** Gez. Paarden- 22½ kilo fr. 11. **Honig.** Havana *f* 17¼ cntr. **Petroleum** stil, loco licht gele fr. 66, half wit fr. 67, wit fr. 68. **Spek,** dr. gez. Amer. short. middl. fr. 113 cons. **Reuzel.** Amerik. Wilcon *f* 35.

New-York 22 Februarij.

Katoen flaauw, vooral de mindere soorten. Men noteert ord. 70 c., midd. 83 a 84 c., midd. fair 92 c. **Asschen** stil, Pot- tot $ 11 aangeboden. **Koffij** stil, **Koper** ½ a 1 c. lager; Straits 45 c, Baltimore 44 a 44½ c. **Meel** 35 a 40 c. lager, State superfine $ 9.80 a 10. **Granen.** Tarwe 3 a 5 c. lager. Rogge zonder handel. **Terpentijn** lager $ 1.80 a 1.90. **Harst** $ 1 a 2 lager. **Petroleum.** Ruwe 45 c., geraffin. 67 a 69 c. entr. **Reuzel** vast 20 a 24½ c. **Suiker** flaauw. **Talk** flaauw. **Tabak** nominaal. **Vrachten** flaauw. Petroleum naar Antwerpen 5/6, Tabak 35/. **Wissel** (in goud) op Londen 106¼ a 108¼, Parijs fr. 5.28¾ a 5.21¼.

Beursberigten.

Rotterdam 7 Maart.

		l.k.	h. k.	g. k.
Nederl....	Werk Schuld...... 3 pCt.	73½		
„	dito dito ...... 4 „	96¼		
Spanje...	Binnenl. 6/m........ 3 „	42¾		
Portugal..	Oblig. 1856/63..... 3 „	46⅛		
Rusland..	Oblig. 1798/1816... 5 „	95	95⅛	95⅛
„	Obl. bij Hope 1864.. 5 „	87 11/16		
„	Oblig. Stiegl. 1855... 5 „	81		
„	Spoorw.-Aand...... 5 „	185½	185¾	185¾
„	Loten 1864........ *f*	163	163½	163
Oostenr..	Oblig. in Metall..... 2½ „	30		
„	dito dito .... 5 „	59	59⅛	59⅛
„	Nieuwe te Amst. 1864 5 „	68 11/16	68 13/16	68 11/16
„	Nationale.......... 5 „	65 1/16	65⅛	65⅛
„	Aand. A.° 1839...... *f*	422	422½	
Mexico...	Oblig. Nieuwe 1864.. 3 „	24⅜		
Turkije...	Obligatien.......... 6 „	50 1/16	50 3/16	50 1/16
Vereen.St.	losbaar 1882....... 6 „	54½	54⅜	54 3/16
„	Geconfeder......... 8 „	5¼	5 3/16	5¼

Zonder dat eenig fonds bijzondere vermelding verdient, verkeerde de beurs over 't geheel in vaste stemming.

Het Comité der Effecten-Handelaren,
O. D. H. DIJXHOORN, Secretaris.

LAATSTE PRIJZEN TEN DRIE URE:

Nederl., Oblig. Centraalm., *f* 113. Rusland, Spoorw.-Aand., 5 pc., 185¾, 186, 186. Oostenr., Oblig. Metall., 2½ pc., 29 15/16, 30, 30; dito dito, 5 pc., 59 1/16, ⅛, ⅛, dito Nieuwe te Amst. 1864, 5 pc., 68 11/16, 13/16, 13/16. Vereen. Staten, losbaar 1882, 6 pc., 54 7/16, 3/16, 3/16; Geconf., 8 pc., 5¼. Turkije, Oblig., 6 pc., 49⅞, 50, 50.

Amsterdam 7 Maart.

		l. k.	h. k.	g. k.
Nederl...	Werkel. Schuld.. 2½ pCt.	62¼	62 5/16	
„	dito dito .. 3 „	73⅜	73 7/16	
„	dito dito .. 4 „	96 1/16	96¼	96⅛
„	Amort. Sijndic... 3½ „	91¼		
„	Handelm. op reso.	143	143⅛	143
„	Leen. Holl. Spw. 4½ „	99		
„	dito dito .... 4 „	91		
„	Rijn Ad. (Shares). *f*	253½		
„	dito Volgefourn.. *f*	308	310	
„	Oblig. 1838..... 4½ „	107½		
„	Obl. Centraalm.. *f*	113		
„	Ned.-Ind. Bank..	90		
België....	Cert. bij Rothsch. 2½ „	55¾		
Spanje...	Obligatien...... 2½ „	40½	40⅝	40½
„	dito Buitenl..... 3 „	47¼		
„	dito Binnenl..... 3 „	42¼	42⅝	42¼
Portugal..	Obligatien...... 3 „	46⅛	46 3/16	
„	dito 1856/63.... 3 „	46 1/16	46⅛	
Rusland..	Hope 1798/1816; 5 „	94¾		
„	Inschr. 5de Serie. 5 „	69¾		
„	dito 6de Serie.... 5 „	81	81⅛	
„	Obl. Lond. 1862. 5 „	85⅝		
„	Obl. 1864 te Amst. 5 „	87⅝		
„	d.° d.° Lond..... 5 „	87	87¼	87¼
„	dito dito 1e Leen. 4½ „	84		
„	d.° bij Hope 1860. 4½ „	83¼	83⅜	
„	Cert. 1840...... 4 „	66⅞		
„	Ins. 2e/3/4 Leen. 4 „	66¾		
„	dito te Londen... 3 „	51 15/16		
„	Cert. in Assign.. 6 „	44⅝		
„	Spw.-Action .... *f*	185¾	186	
„	Oblig. Hypotheek 4½ „	69¾	69⅞	
„	dito 4 pc........ *f*	155		
„	Aand. Rs. 100... *f*	162¼	163¼	
Polen....	Obligatien...... 4 „	67½		
Pruissen..	Aandeelen...... *f*			
Oostenrijk	Obl. Met. Oude.. 5 „	59⅛	59 5/16	59¼
„	dito dito........ 2½ „	29⅞	30	
„	dito Rente Amst.. 5 „	80½	80⅝	
„	dito Nation. 1854. 5 „	65	65 3/16	65⅛
„	dito in Zilver 1864 5 „	68 13/16		
„	Aand. Nat. Bank. *f*	830		
„	Ween. Ad. 1839.. *f*	420	421	
„	dito dito 1854.. *f*	239½		
„	dito dito 1860.. *f*	493		
„	dito dito 1864.. *f*	89¾	90	
„	Pandbr. in Zilv.. *f*	208		
Italië.....	Zuid Spw.-Aand. *f*			
Griekenl..	Oblig. 1825..... 5 „	19¾		
Turkije...	Binnenl. Oblig... 6 „	50	50 3/16	50⅛
„	d.° Cert. te Amst. *f*	140		
„	dito Buitenl..... 6 „	168		
Ver. Stat..	Obligatien 1874.. 5 „	52	52⅜	52⅜
„	dito 1881.. 6 „	54 15/16	55 5/16	55 5/16
„	dito 1882.. 6 „	54 7/16	54 15/16	54⅞
„	Geconfed....... 8 „	5 1/16	5⅜	5⅛
Illinois...	Spoorw.-Aand..	56¾		
„	Holl. Cert......	57¾		
„	Obl. Cons. Bonds. 7 „	54 9/16	54⅝	
„	Redempt. Bonds. 6 „	49 1/16	49¼	
Ohio.....	Obligatien...... 7 „	41½		
Brazilië...	Oblig. 1863..... 4½ „	79⅞		
Mexico...	Obligatien 1851.. 3 „	25 3/16	25⅜	25⅜
„	dito 1864....... 3 „	24¼	24½	
Grenada..	Gest. Werkel....	11⅝		
„	Gest. Uitgest....	6¼	6 5/16	
Venezuela.	Obligatien...... 2 „	17½	17⅝	
„	Leen. 1862...... 6 „	40¼		
„	d.° uit Conv..... 6 „	37¾	38¼	38¼
Equador..	Obl. 1855 ...... 1 „			

Ind. Spoorw., 4½ pct., 90.

KOERS VAN HET GELD.

Aan de Beurs: Beleen. 4½, Prolong. 5, Disc. 4 pc.
Bij de Ned. Bank: Beleen. op effect. 4½, op good 4½.
Disconto Wissel 4, promessen 4½ pc.

De beurs leverde heden over 't algemeen weder weinig meldenswaardigs op, naardien de aandacht weder bijna uitsluitend getrokken werd naar Amerik., die met levendigen omzet en na vele fluctuatien ca. ¼ pct. hooger dan gisteren bleven. Voorts waren Mexik., met verkoopers voor Engelsche rekening, weder iets lager, terwijl ook Turken en Spaans. gedrukt waren.

Parijs 6 Maart.

Frankrijk 3 pc. a cont. 67.55, 67.80; dito op ultimo 67.70, 67.85; dito 4½ pc. a cont. 96.75; dito op ultimo —. Fr. Bank-Action 3510; Credit Mobilier 870, 890; Noorder Spoorweg 1015. Fr. Oostenr. Spoorw. 442.50, 446.25. Russ. Spoorw. —. Italië 5 pc. 65.10. Spanje 2 pc. —; dito Binnenl. 3 pc. —; dito Buitenl. 3 pc. 44; dito Nieuwe —; dito Passive —.

De beurs opende flaauw maar sloot iets vaster.

OFFICIËLE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 7 Maart.

		per	op	
Londen	disc. 4½ %	£ 1	3/m.	*f* 11.65
			2/m.	„ 11.69
			kort.	„ 11.77½
Parijs	„ 4 %	fr. 100	3/m.	„ 46.35
			2/m.	„ 46.50
			kort.	„ 46.85
Antwerpen..	„ 4 %	fr. 100	3/m.	„ 46.20
			kort.	„ 46.70
Hamburg....	„ 2½ %	M. B. 40	3/m.	„ 34.87
			2/m.	„ 34.95
			kort.	„ 35.10
Bremen.......	„ 5 %	Ls. d'or Th. 100.	3/m	„ 187.50
Berlijn......	„ 4 %	Th. 100	3/m.	„ 171.—
			kort.	„ 172.50
St. Petersb..	„ 5½ %	Rs. 100.........	3/m.	„ 149.75
Frankf. a/M	„ 3½ %	s. w. fl. 100.....	3/m.	„ 97.50
			kort.	„ 98.60
Augsburg....	„ 3½ %	s. w. fl. 100.....	3/m.	„ 97.25
Weenen.......	„ 4 %	o. w. fl. 100.....	3/m.	„ 101.—
Triëst..........	„ 4 %	o. w. fl. 100.....	3/m.	„ 100.75
Venetië	„ 4 %	o. w. zilver fl. 100	3/m.	„ 112.—
Livorno.......	„ 5½ %	Ls. 100.........	2/m.	„ 45.50
Genua.........	„ 5½ %	Ls. 100.........	2/m.	„ 45.50
Napels.........	„ 5½ %	Ls. 100.........	2/m.	„ 45.50
Lissabon......	„ 5½ %	Ors. 40	3/m.	„ 40.—

Disc. van Wisselbrieven 4 pc., van Promessen 4½ pc.
Rente van deposito-gelden bij de Kassiers 3 pc.

AMSTERDAM 7 Maart.

2 Maanden.			Zigt.		3 Maanden.			Zigt.	
Londen...	11.70	g	11.78½	g	Madrid...	228	g	—	g
Parijs......	55 13/16	g	56 1/16	p	Cadix......	228	g	—	g
Bordeaux	55½	g	—	g	Sivilië.....	226	g	—	g
idem ½/m.	55⅞	g	—	g	Bilbao.....	226	g	—	g
Hamburg	34 13/16	g	35⅛	g	Lissab.....	40	g	—	g
Genua.....	45⅞	g	—	g	Porto.....	40	g	—	g
Livorno...	45⅞	g	—	g	Petersb...	150	g	—	g
Napels....	45⅞	g	—	g					
6 Weken.			**Zigt.**		**6 Weken.**			**Zigt**	
Weenen..	103	p	—	g	Frankfort	98	g	—	
Augsburg	98	g	—	g	Rotterd...	¼			

ADVERTENTIEN.

Op den 5 Maart 1865 is te Rotterdam in den ouderdom van bijna tachtig jaren overleden, Vrouwe PETRONELLA DIRKJE VAN OOSTERHOUT, Weduwe van den Wel Edelen Heer WILLEM BLOK, hartelijk betreurd door hare Betrekkingen en Vrienden.

Op nieuw trof mij een zware slag. Heden werd mij mijn innig geliefd jongste Dochtertje CORNELIA CLAUDIA, in den ouderdom van 2½ jaar, door den dood ontnomen. Op Hem, die getroond heeft eene Weduwe te kunnen troosten, is ook thans mijne hoop gevestigd.

Vriezeveen Wed. J. KNOTTNÉRUS,
5 Maart 1865. CRAMER.
Eenige kennisgeving.

Heden ontsliep in den Heer mijne geliefde Moeder ELISABETH MARIA LUCRETIA SCHUTTER, Weduwe van den Wel Ed. Heer D. LEDEBOER.

's Hage
den 6 Maart 1865. A. A. T. LEDEBOER.
Eenige kennisgeving.

Voor de vele en hartelijke bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijne geliefde Echtgenoote, betuig ik mijnen opregten dank.

Rotterdam
8 Maart 1865. J. HAVELAAR.

DEPARTEMENT ROTTERDAM
DER
MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

NEGENDE en LAATSTE
LEESVERGADERING,

op HEDEN den 8 MAART 1865, des avonds ten *half acht* ure precies.
Spreker Ds. **J. CRAANDIJK.**
Bijdrage door den Heer **G. VAN DER SCHRAFT VOORIPS.**

In naam van het Bestuur,
G. VAN REYN,
Lid en Secretaris.

Bidstond voor Sumatra,

op HEDEN AVOND te 8 ure, in de *Engelsche Presbyteriaansche Kerk;* Voorganger de Wel Eerw. Zeer Geleerde Heer **H. J. R. G. THEESING.**

Bij deze gelegenheid zal de Heer **E. WEISS,** *Zendeling van het Java Comité,* die eerstdaags naar O. I. vertrekt, mede een woord tot de Vergadering spreken.

De DIRECTIE der
ROTTERDAMSCHE HYPOTHEEKBANK
voor Nederland

geeft aan HH. AANDEELHOUDERS kennis, dat, tegen inwisseling der **reçus** van **storting,** de **voorloopige Bewijzen van Aandeel** verkrijgbaar zijn ten haren Kantore, Boompjes, wijk 1, n.° 32, van des morgens 10 tot 12 ure.

Bij Notarieele Acte, op den 27 Februarij 1865 te Rotterdam gepasseerd, hebben de Ondergeteekenden WILHELMINA JACOBA CORNELIA MARGARETHA CROMBOU, Weduwe van JACOBUS TIJPEN, en MARGARETHA MARIA SAS, Weduwe van CORNELIS LEENDERT VENT, beide Particulieren, wonende te Rotterdam, met elkander aangegaan eene **Vennootschap** tot voortzetting van den **handel in Bostel,** gedreven door de eerst Ondergeteekende met den Echtgenoot van de tweede Ondergeteekende; en zulks voor eenen onbepaalden tijd, ingegaan primo Januarij 1865, op de Firma

Vent en Compagnie,

waarvan beide Vennooten de teekening zullen hebben in- en omtrent alle zaken, de Vennootschap betreffende, zonder die te mogen bezigen tot het teekenen van Promessen, Acceptatien, Obligatien, Borgtogten of andere soortgelijke particuliere engagementen, waartoe, om voor de Vennootschap verbindende te zijn, de privé handteekening van de beide Vennooten zal worden vereischt.

W. J. C. M. CROMBOU,
Weduwe J. TIJPEN.
Rotterdam M. M. SAS,
7 Maart 1865. Wed. C. L. VENT.

LEGGERVAARTUIG
TE KOOP gevraagd.

MEN VRAAGT TE KOOP een gebruikt maar goed onderhouden **VAARTUIG,** zonder Inventaris, geschikt als **Legger** voor eene Schroef-Stoomboot van 12 Ellen lengte. Opgaven van Maker, Ouderdom, Maat en Koopprijs worden *franco* ingewacht bij den Heer W. VAN WIJNGAARDEN Tzn., Opzigter van Gemeentewerken te Dordrecht.

MANILLA SIGAREN.

Op Donderdag 9 Maart 1865, des voormiddags ten 11 ure, zullen in het Notarishuis alhier worden Geveild: **450 Mille,** in plaats van vroeger geannonceerde 650 Mille, zijnde:

150 mille Cortado Cavite,
100 mille Cortado „ 2a,
200 mille Habano „ 2a,

directe aanvoer van MANILLA per de Schepen *Seaforth* en *Staffordshire.*

Nadere inlichtingen bij de MAKELAARS in TABAK en bij den Heer A. J. VAN OORDT alhier.

Naar
BATAVIA,
EN
SAMARANG,

voor **Goederen** en **Passagiers,** waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederl. gekoperd BARKSCHIP

Hendrika,

Kapit. **A. J. Bus.**

Adres ten Kantoren van KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

Naar
KANAGAWA
EN
DECIMA,

ligt te Amsterdam tot laden gereed:
Het extra snelzeilend gekoperd BARKSCHIP

JULIE,

Kapitein ....

Adres: DE CONINGH & Co. aldaar en P. A. VAN ES & Co. te Rotterdam.

LEMSTER
STOOMBOOT-REEDERIJ.

HERVATTING DER DIENST,

bij **open water,** op **DONDERDAG 9 MAART.**

Vertrek van AMSTERDAM, MAANDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, 's morgens **11** uur, en WOENSDAGS 's morgens **7½** uur, in verbinding met de Diligences op **Sneek, Heerenveen, enz.** en met de Stoombooten over **Sneek** naar **Groningen,** en daar in correspondentie met de Diligences en Barges.

PASSAGIERS-VRACHTEN:

Van **Amsterdam** naar **Sneek,** 1e. Kajuit *f* 4, 2e. Kajuit *f* 2.75.

Naar **Groningen,** 1e. Kajuit *f* 5, 2e. Kajuit *f* 4.

Goederen-Vrachten zijn andermaal ***buitengewoon verlaagd,*** en worden ten allen tijden aan de Kantoren opgeslagen.

DE DIRECTIE.

ROTTERDAM—BERGEN,
via HULL.

Het Stoomschip ***AMICITIA,*** Kapit. B. R. KOEKKOEK, zal van hier naar **BERGEN** (*via Hull*) vertrekken VRIJDAG 10 dezer, des morgens vroeg.

Adres bij de Agenten *D. BURGER & ZOON.*

STOOM-PAKETVAART
NAAR
Brazilië, Rio-Plata, West-Indië, Mexico, Stille Zuidzee, Californië, Britsch Columbia.

De ROYAL MAIL STEAM PACKETS vertrekken van ***Southampton*** den **9**den van **elke maand** naar PERNAMBUCO, BAHIA, RIO DE JANEIRO, RIO-PLATA, en den **2**den en **17**den van **elke maand** naar WEST-INDIE, MEXICO, de STILLE ZUIDZEE, CALIFORNIE en BRITSCH COLUMBIA.

Voor Informatien omtrent **Vracht** en **Passage** adressere men zich aan den Heer JOHN MAUVING LLOYD, *Secretaris van de Royal Mail Steam Packet Company,* 55, Moorgatestreet in *London,* of aan HUDIG & BLOKHUYZEN, te *Rotterdam.*

ROTTERDAM—GLASGOW,
via Grangemouth.
In directe verbinding met geheel Noordelijk Schotland.

Het Stoomschip **THERESE,** Kapit. ALLAN BRUCE, zal van hier naar GRANGEMOUTH vertrekken **ZATURDAG 11 MAART, des morgens.**

Adres bij de Agenten D. BURGER & ZOON.

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, Woensdag 8 Maart 1865,
des namiddags ten 5 ure,

AFSLAG VAN:

Een HUIS en ERVE, ingerigt tot Logement, genaamd *de Blaauwe Druif,* w/z. van de Molensteeg, 4—227. Trekgeld *f* 11,100.

Een WINKELHUIS, BOVENHUIS en ERVE, n/z. van den Haringvliet, 12—126. Trekgeld *f* 7350.

Twee HUIZEN met TUINTJES en ERVE, Lijnbaanlaan, 15—198 en 199. Trekgeld: Perceel 1 *f* 1150, Perceel 2 *f* 900.

Een WINKELHUIS, BOVENWONINGEN en ERF, z/z. van de Doelstraat, 8—374 en 375. Trekg. *f* 2750.

Een HUIS en ERF, Zwaanshals, 14—71. Trekgeld *f* 1400.

Een HUIS, OPEN PLAATS en ERF, n/z. Schubdevischsteeg, 11—537. Trekgeld *f* 375.

Een HUIS en ERF, w/z. van de Knollemanssteeg, 11—392. Trekgeld *f* 925.

VEILING VAN:

Een WINKELHUIS, PAKHUIS en ERVEN, z/z. van het Hang, 4—56.

Een HUIS en ERVE, o/z. van den Oppert, 6—17.

Een WINKELHUIS en ERVE, n/z. van de Bagijnenstraat, 7—214.

Een HUIS en ERVE, in de Hovenierslaan, 13—911.

Drie HUIZEN en ERVEN met OPEN PLAATS, o/z. van de Crispijn- of Broederlaan, 15—181[23], [24] en [25].

Het PAND,

bestaande in **BENEDENHUIS,** ingerigt tot **Tapperij, BOVENHUIS en ERVE,** aan de Veemarkt te Rotterdam, op den 2 Maart ll. door de Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER* in het Notarishuis alhier Geveild, zal op MORGEN den 9 Maart door gezegde Notarissen ter zelfder plaatse worden **Afgeslagen.**

De PANDEN,

aan de Zuidblaak, de Karresteeg en Paauwesteeg, en de Wijnstraat, alsmede het **1/15** in het Gebouw **het Leesmuseum,** te Rotterdam, benevens de **2 1/70 in 35/37 in den Wilhelminapolder** bij Goes, op den 2 Maart ll. door de Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER* en *VAN VOLLENHOVEN en PLEMP* in het Notarishuis alhier Geveild, zullen op MORGEN den 9 Maart, des namiddags ten 5 ure, door gezegde Notarissen ter zelfder plaatse worden **Afgeslagen,** en wel de Panden aan de Karresteeg en de Paauwesteeg eerst afzonderlijk en daarna in combinatie.

De PANDEN,

in de Westewagenstraat, de Schavesteeg, de Hofstraat en de Zandstraat, te Rotterdam, op den 2 Maart ll. door de Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER* en *JOHN ANTHONY GROSHANS* in het Notarishuis alhier Geveild, zullen op MORGEN den 9 Maart, des namiddags ten 5 ure, door gezegde Notarissen ter zelfder plaatse worden **Afgeslagen.**

Het HUIS en ERVE,

ingerigt tot *Logement,* genaamd de ***Blaauwe Druif,*** staande en gelegen aan de westzijde van de Molensteeg, wijk 4, n.° 227, Kadaster sectie O, n.° 214, op den 1 Maart ll. door den Notaris HENDRIK SCHOT, in het Locaal der Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade te Rotterdam, geveild, zal op HEDEN den 8 Maart, des namiddags ten 5 ure, ter zelfder plaatse, worden **Afgeslagen.**

THEATRE FRASCATI.
Les Bouffes Rotterdammois.

HEDEN WOENSDAG 8 MAART:
Voor Nut en Genoegen.
Buitengewone Bijeenkomst. Hollandsche, Fransche, Duitsche en Vlaamsche Scènes.
Introductie vrij. WM. KOSTER.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amst.: 7.25, 10.25, 1.50, 3.30, 7.40.
„ „ alleen n. 's Hage: 12.40, 8.45, 10.2.
„ „ „ n. Schiedam op de werkd.: 12.— 's midd.
„ Amst. n. Rott.: 8.30, 11.20, 2.40, 4.30, 7.30.
„ 's Hage „ „ 7.5, 8.30, 10.32, 1.22, 4.12, 6.37, 7.50, 9.35.
Aank. te Rott.: 7.45, 9.15, 11.20, 2.10, 4.55, 7.25, 8.35, 10.35.

Vertrek van **Rijnspoorweg.**

Rott.: 6.45, 8.50, 12.3, 2.55, 5.55, 7.55.
Amst.: 7.20, 9.25, 12.20, 3.5, 4.25 (werkd). 6.35, 8.10.
Arnhem n. Utrecht: 6.35, 8.30, 12.10, 12.45 (werkd.), 5.55.
Utrecht n. Rotterd.: 6.—, 8.35, 10.40, 1.30, 3.58, 5.35 (werkd.) 7.50, 9.5.
Gouda n. „ 7.25, 9.26, 11.25, 2.—, 4.35, 6.29 (werkd.) 8.42, 9.39.
Aank. te „ 8.30, 10.—, 12.07, 2.25, 5.—, 7.10 (werkd.) 9.25, 10.05.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rotterdam n. Antwerpen: 8.15 's morgens, 12.15 's midd., 5.15, 's avonds.
„ Breda: 6.30, 10.15, 2.25, 6.50.
„ Antwerpen n. Rotterdam: 7.35. 10.25, 4.05 (1ste kl.)
„ „ „ Moerdijk en Breda: 3.— des nam.
Aankomst te Rotterdam: 11.55, 2.45, 7.45.

Centraal-Spoorweg.

Van Utrecht naar Zwolle 8.50, 1.55, 8.05.
Van Zwolle naar Utrecht 7.—, 12.20, 4.25

Staatsspoorwegen.

Van Tilburg n. Bergen-op-Zoom 5.45, 9.30, 1.40, 6.—, 8.—
„ Bergen-op-Zoom n. Tilburg 7.—, 10.20, 2.40, 7.40.
„ Arnhem n. Zutphen 8.50, 1.—, 6.10, 9,45.
„ Zutphen n. Arnhem 7.7, 10.52, 3.40, 8.—.
„ Leeuwarden n. Harlingen 6.30, 11.15, 2.—, 4.45, 9.—
„ Harlingen n. Leeuwarden 8.15, 12.15, 3.30, 6.15, 10.—

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
van WOENSDAG 8 MAART 1865, No. 57.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 7 Maart.

Aan de orde is de beraadslaging over de ontwerpen tot **Regeling van het geneeskundig Staatstoezigt.**

De heeren *Jonckbloet* en *Guljé* brengen vooraf rapport uit op een aantal adressen betrekkelijk deze voordragten.

De heer **Westerhoff** is de eerste spreker. Lettende op den slependen gang van deze zaak gedurende jaren, heeft dit bij hem eene zekere antipathie verwekt, in de plaats van vroegere belangstelling. Hij stelt op den voorgrond dat hij zich op een geheel onzijdig en onpartijdig standpunt bevindt, daar zijn loopbaan als arts gesloten is. Zijn oordeel over de wetten is niet gunstig. Hij heeft vele bezwaren, die hij achtervolgens en zeer in 't breede ontwikkelt. Zij komen hierop neder:

1.° Dat in deze wetten niet is opgenomen de regeling van het toezigt op den openbaren gezondheidstoestand, en dat ook de regeling der regterlijke geneeskunde ontbreekt. Beiden behooren in eene geneeskundige Staatsregeling te huis, en de noodige bouwstoffen zijn voorhanden. Niettemin worden, wat het eerste punt betreft, politie-ambtenaren aangesteld, zonder dat het politie-toezigt geregeld is. Spr. wenschte het omgekeerde: eerst regeling van het toezigt, en dan middelen tot handhaving er van. Hij wederlegt de gronden voor het gemis dier beide takken van medische politie in de gewisselde stukken aangevoerd. De verwijzing, wat de geregtelijke geneeskunde betreft, naar de herziening van het wetboek van strafvordering, kan niets afdoen, daar deze materie in dat wetboek slechts voor een klein deel, namelijk de aanraking met de justitie, kan voorkomen.

2.° Spreker gaat nu over tot de bedenkingen nopens hetgeen deze wetten wel bevatten. Deze wetten zijn de vrucht van 36jarigen arbeid van verschillende Staats-commissien en verschillende Ministers, en nog is de vrucht z. i. onrijp. Hij moet dus zijne goedkeurende stem weigeren. Zonder het bestaande in bescherming te nemen, is het toch niet zoo verbazend slecht als het door sommigen wordt afgeschilderd. Deze wetten zullen, naar hij meent, klimmende lasten op de schatkist en de gemeenten leggen, zonder noemenswaardige verbetering, welke alleen kan worden verkregen door eene voorafgaande of gelijktijdige regeling van het hooger onderwijs; doch zijn deze wetten eenmaal aangenomen, dan zal welligt bedoelde regeling nog langer uitblijven.

Spreker verklaart zich dus tegen deze wetten, omdat

1°, daardoor een zware en blijvende last zal worden gelegd, niet alleen op de schatkist, maar ook op de gemeente- en armenkassen, zoowel als op de beurzen der plattelandsbewoners, zonder dat een betere toestand geschapen wordt.

2.° Omdat deze regeling ontijdig is, en door eene wettelijke regeling van het hooger onderwijs moet worden voorafgegaan, wil het geen lapwerk zijn.

3.° Omdat aan de nieuw te scheppen categorie van geneeskunstoefenaren hoogere eischen van wetenschappelijke kennis worden gesteld, zonder te zorgen dat er gelegenheid bestaat om die te kunnen opdoen, daar de clinische scholen geene Rijks-inrigtingen zijn.

4.° Omdat de door schier allen en ook door de Regering wenschelijk geachte eenheid van stand, bij eenheid van bevoegdheid in de geneeskunde, niet wordt verkregen en op het oude afgekeurde pad wordt voortgegaan.

5.° Omdat, zonder voorafgaand nader onderzoek of examen, eene onbeperkte bevoegdheid tot uitoefening van alle drie takken van geneeskunde wordt toegekend aan personen die, op grond van hun afgelegd examen, daarin thans beperkt zijn.

6.° Omdat de bevolking willekeurig in twee klassen wordt gesplitst, zoodat voor het platteland minder geneeskundige zorg of waarborgen zouden bestaan dan voor bevolkte steden.

7.° Omdat er te veel gereglementeerd wordt, te veel inmenging van de Regering plaats heeft op het gebied van genees- en artsenijbereidkunst, en er te veel onpractische bepalingen voorkomen.

8.° Omdat bij deze wetten aan de geneeskundigen, wien reeds zulke strenge eischen worden gedaan, als vrije burgers nog verpligtingen worden opgelegd, zonder eenige vergelding, alsof het bezoldigde Staats-ambtenaren waren.

9.° Omdat de Regering te illiberaal is, en de wetten eene patriarchale kleur hebben en de Staatsalmagt vestigen door het voorschrift, welke en hoeveel geneesmiddelen voorhanden moeten zijn. De Minister was vroeger sterk tegen schoolpligtigheid, en hier wordt voorraadpligtigheid bevolen.

10.° Omdat deze wetten bij gelijke regten geene gelijke pligten verbinden, vooral met betrekking tot de uitoefening der artsenijbereidkunst.

11.° Omdat het getal verboden kringen, tot groot bezwaar der plattelands geneeskundigen, nog vermeerderd zal worden.

Spreker behoudt zich voor bij de afzonderlijke wetten op artikelen nadere punten te behandelen. Hij hoopt dat de Kamer zijne afkeuring zal deelen, en wijst op de velerlei adressen tegen de ontwerpen, waarvan hij sommige passages aanhaalt.

De heer **Idserda** schetst het hooge belang van deze zaak en den pligt, op den Staat rustende, om dit onderwerp te regelen. Nu de heer Westerhoff de redenen heeft opgegeven, waarom hij tegen de voordragt zou zijn, acht spreker zich verpligt zijne gronden er *voor* te doen kennen. Zonder in historische of retrospective beschouwingen te treden, noch zich te verdiepen in de velerlei adressen, moet hij toch opmerken dat bij zeer weinige adressanten het algemeen belang op den voorgrond is gesteld; maar dat men zich doorgaans heeft afgevraagd: in hoe ver is mijn eigenbelang gebaat of geschaad door deze voordragt, en naar gelang daarvan heeft men adhaesie of bestrijding gezien. Spreker heeft zich twee vragen voorgesteld: 1°, in welk opzigt heeft de maatschappij, uit het oogpunt van het algemeen welzijn, behoefte aan eene geneeskundige Staatsregeling? 2°, voorzien de ontwerpen op voldoende wijze in die behoefte?

Ad 1.° Daarover bestaan verschillende meeningen, maar de meesten komen daarin overeen, dat er toezigt noodig is in 't algemeen belang. En nu verstaat spr. onder Staatstoezigt niet inmenging in de vrijheid der burgers, maar de tusschenkomst van het gezag in het belang van den openbaren gezondheidstoestand en de bescherming der bevolking door noodige waarborgen. Hij wijst b. v. op den toestand van de woningen der mindere klassen, op het gebrek aan lucht, op het slechte drinkwater enz. en op de ziekten en rampen welke daaruit reeds zijn ontstaan of verder kunnen voortvloeijen. Dat toezigt op de volksgezondheid is in onze wetgeving verdeeld en grootendeels aan de gemeentebesturen opgedragen. Doch verreweg de meesten hebben niets daarvoor gedaan, hetzij uit gebrek aan kennis of belangstelling, hetzij om finantiële redenen. Het algemeen belang vordert evenwel regeling en verbetering van dat toezigt; langer uitstel zou onverantwoordelijk zijn en tot schromelijke gevolgen kunnen leiden. Van daar dat hij de voordragt zoo zeer goedkeurt, die tevens aan de bepalingen der gemeentewet leven en aanvulling geeft. De publieke opinie zou er door wakker worden en medewerken tot het nemen en bevorderen van gezondheidsmaatregelen. Het toezigt, nu tot enkele gemeenten beperkt, zal algemeen worden.

De vergadering wordt hierna geschorst; dezelfde spreker zet daarna zijne rede voort, in zoo verre hij in eenige wederlegging treedt van den heer Westerhoff; hij houdt vol dat velen steeds groot gewigt aan de regeling hechten, en bij dat gewigt komen ondergeschikte punten minder in aanmerking. Op eenen wenk, door den Voorzitter gegeven, zegt spr. dat hij het eigenlijk tweede deel van zijn betoog zal mededeelen bij de behandeling der speciale ontwerpen.

De heer **de Poorter** heeft ook bedenkingen, doch zal na de rede van den heer Westerhoff zeer kort zijn. Eerst komt hij op tegen de beschuldiging door den heer Idserda uitgesproken, dat het eigenbelang bij de adressanten tegen de ontwerpen zou hebben voorgezeten. Hij laat dit ter verantwoording van den heer Idserda. Dat lid heeft ook den slechten gezondheidstoestand hier te Lande geschetst. Maar hoe is daarmede de groote toeneming der bevolking te rijmen? Wat de ontwerpen zelve betreft, zij voldoen volgens hem niet aan de eischen der wetenschap en aan de eenheid van stand en opleiding; zij creëren te veel inmenging en bemoeijing bijzonder voor de apothekers. Men heeft het goede voorbeeld van België niet gevolgd. Er wordt een kostbaar geneeskundig bestuur in het leven geroepen, dat belemmerend zal zijn voor de wetenschap en voor de gewestelijke en gemeentebesturen. Er is hier het Pruissische, stelsel gevolgd, dat niet vrijzinnig is.

De heer **Godefroi** meent dat de eerste sprekers te veel de discussie over de afzonderlijke wetten zijn vooruitgeloopen. Hij zal alleen op algemeen terrein treden en zijn algemeenen indruk mededeelen, en dan zegt hij dat hij geen enthousiastisch bewonderaar der wetten is. Hij heeft er vele bezwaren tegen, maar verliest niet uit het oog hoeveel jaren men reeds met deze zaak bezig is en hoeveel moeite het gekost heeft om tot dit stadium te komen. Evenwel zegt hij nu reeds, dat het tweede ontwerp in geen geval aannemelijk voor hem is, maar dat hij zich met de grondgedachte van wet 1, 3 en 4 kan vereenigen, behoudens afzonderlijke bedenkingen. Wat de algemeene aanmerking van den heer Westerhoff betreft wegens gemis aan regeling van de openbare gezondsheids-politie, is hij het daarmede niet eens. Als men de objectieve medische politie wil regelen, moet men komen tot de kennis der gebreken en de aanwijzing der middelen van herstel, en daartoe is noodig een goed ingerigt personeel, daar waar sedert 1818 bij ons weinig of niets gedaan is en een toestand geboren, waarover wij ons schamen moesten. En wat aangaat het gemis eener regeling van de geregtelijke geneeskunde, zoo gelooft spr., dat dit gemis niet wettigt de verwerping der wetten. Zoo het juist is wat de heer Westerhoff beweerde, dat de Minister verwijten heeft gerigt tegen het medisch akademisch onderwijs, dan zou hij zeggen dat de schuld bij den Minister ligt, want deze heeft het in zijne hand daarin verbetering te brengen. Overigens heeft de Staatscommissie van 1848 een ontwerp geleverd nopens de geregtelijke geneeskunde. Hij ziet niet in, dat de zaak per se bij deze wet moet geregeld worden.

De **Minister van Binnenlandsche Zaken** herinnert, dat voor lang reeds de verbetering der zoogenaamde geneeskundige wetgeving als eene der grootste weldaden is geschetst. Hij zelf heeft er sedert jaren op aangedrongen, en er dadelijk de hand aan geslagen. Waarom nog langer wachten? De toestand is zóó, dat het schier misdaad jegens de burgermaatschappij zoude zijn, dien nog langer ongeregeld te laten. De Min. heeft voor 's hands eigenlijk slechts op één punt te antwoorden, want alle andere opmerkingen behooren bij de afzonderlijke wetten te huis, en bij de behandeling daarvan zal de Min. er op terugkomen. De Min. zal alleen antwoorden op de leemte, die de heer Westerhoff meende te ontdekken, ofschoon de heeren Idserda en Godefroi die meening reeds hebben wederlegd. De heer Westerhoff wilde eene algemeene wetgeving nopens de openbare gezondheids-politie, dat is een stelsel van wetgeving, bevattende maatregelen van hooger hand tot verbetering van den gezondheidstoestand. De Min. kan dat denkbeeld niet deelen; eerst moet nog veel vooraf gaan. Maar buitendien zijn maatregelen tot verbetering van den algemeenen gezondheidstoestand in de eerste plaats van lokalen aard en overgelaten aan de provinciale- en gemeentebesturen. Anders zou men vervallen in een stelsel van centralisatie, hier te Lande ook op dat gebied niet gewild. Wat betreft het gemis van eene regeling der geregtelijke geneeskunde, gelooft de Min. niet dat dit in deze wet thuis behoort, en voorts dat, al wilde men voor de geregtelijke geneeskunde afzonderlijke ambtenaren aanstellen, die taak dan nog nooit opgedragen kan worden aan hen die bij *dit* ontwerp met het algemeen toezigt belast zijn, zoo als de heer Westerhoff scheen te willen. Immers zouden deze ambtenaren daardoor afgetrokken worden van hunne algemeene taak; zij zouden zich meermalen met lange onderzoekingen moeten bezig houden, hetgeen eene stremming in de gewone dienstpligten zou te weeg brengen. De Min. bepaalt zich tot deze weinige opmerkingen, die binnen de orde der algemeene beschouwingen vallen.

De algemeene beraadslagingen over de vier wetten worden hierna gesloten.

Thans is aan de orde de discussie over Ontwerp n.° I, **regelende het geneeskundig Staatstoezigt.**

De heer **Wintgens** treedt in eene algemeene politieke tijdsbeschouwing, in verband tot de politieke rigtingen en wrijvingen van denkbeelden overal. Hij ziet daarin eene onmiskenbare zucht naar individuële vrijheid, van handhaving der regten van den persoon, van zucht tot zelfregering. Daartegen over staat eene andere theorie, die van suprematie, van Staatsalmagt, van centralisatie, onderschikking der persoonlijkheid. Wat ons Volk betreft, gelooft spreker dat dit even vatbaar is voor de vrijheid en de zelfregering als het Engelsche en Amerikaansche. Tegenover die zucht naar vrijheid staan de Fransche begrippen van centralisatie, die daarop een nadeeligen invloed hebben uitgeoefend. Ook dit punt zet spr. meer uitvoerig uiteen, om te komen tot eene afscheiding tusschen Staatszaak en Volkszaak. En dan is het resultaat der overwegingen van dit punt, dat Nederland en België eene eigenaardige plaats tusschen Frankrijk aan de eene en Engeland en Amerika aan de andere zijde innemen. Wij houden eene soort van middelmaat, maar dan moeten wij ook toezien, dat wij niet komen in eene rigting van Frankrijk, waar het Staatstoezigt is ingevoerd in alles, waar Staatsvoogdij en subordinatie en monopolie heerscht, waar wetten op alles bestaan. In 't voorbijgaan wijst hij op de wet nopens de aanwending van stoommachines, dezer dagen hier ingediend. Door die Fransche inmenging wordt de verantwoordelijkheid van den individu weggenomen. Spr. geeft daarop de tegenstelling van Engeland met zijne vrije concurrentie en vrij initiatief. — Uit dat algemeen oogpunt heeft spr. deze wet onderzocht, en dan is zijne conclusie dat zij gesproten is uit die rigting van Staats alvermogen, toezigt en inmenging, welke hij ook bestreden heeft bij de gemeente-, provinciale- en armenwet. Hij ziet in deze wet ingrijping op de private regten der burgers; het geldt niet de vrije uitoefening van een beroep, dat van den geneeskunstoefenaar, die in een verblijf wordt gebragt van geheel bureaucratische organisatie, met een aantal ambtenaren en inspecteurs en geneeskundige raden: alles uitgaande van het Staatsgezag dat ze instelt en benoemt, geheel overeenkomstig een der lievelingsmaximes van Napoleon I: »*alles voor het Volk en niets door het Volk.*"

Volgens dit ontwerp zullen integendeel de Geneeskundige Raden benoemd en ontslagen worden door de Regering en niet door de geneeskundigen zelve. Op deze wijs is geen andere invloed te verwachten dan van het gezag. Het beginsel van keuze door de geneeskundigen bij de zamenstelling van besturen ware veel beter. Het ware beginsel is dus geen benoeming door het gezag. Evenzoo vormen kooplieden en industriëlen hare Kamers van koophandel en de advocaten hunne raden van toezigt. Geneeskundigen verdienen geen minder vertrouwen. De op te rigten collegien zullen slechts creaturen van het Gouvernement zijn. Onze Natie is op die bureaucratische instellingen niet gesteld. Als er in Frankrijk wat minder fonctionaires waren geweest en niet alles door ministers, inspecteurs enz. ware beheerd, dan zou nog een nazaat van Louis Philippe op den troon zitten en geene omwenteling ontstaan zijn, die alleen het gevolg was van de ziekelijke centralisatie van Frankrijk. Het komt hem voor dat de werkkring van de Raden nietsbeduidend zal zijn en dat zij geheel aan den leiband van de inspecteurs zullen loopen. Hij had verlangd geneeskundige Raden door de geneeskundigen zelve benoemd en werkzaam op den voet van de tegenwoordige provinciale commissien, en voorts raden van toezigt voor de gemeenten. Vooral echter regeling van het hooger onderwijs, aanneming van slechts een graad voor de verschillende takken der geneeskunde, de pharmacie verheven tot een wetenschappelijk vak. Naar zijne meening wordt in dit en in het volgend ontwerp een terugtred gedaan op het gebied van de wetenschap. Welk figuur zal Nederland maken, wanneer bij de nieuwe wet al het oude en versletene zal worden bestendigd, terwijl de vrijheid onderdrukt en het bureaucratisch Staatstoezigt ingevoerd zal worden. Het doel dat men zich voorstelt wordt, een schrijver zegt het teregt, niet bereikt door een leiband en door leidsels van Staatswege, maar alleen door een krachtig ligchaam, dat vrijheid en ontwikkeling kan geven. Men geve geld voor een goed medisch onderwijs, men legge strenge tentamens op, men stelle dan de deur open en late aan het verstandig deel der Natie de keuze van geneeskundigen over.

De **Voorzitter** deelt mede, dat nopens de aanhangige wetsontwerpen nog zijn ingekomen adressen van geneeskundigen uit Rotterdam en 's Hage, en dat ook is ontvangen eene adhaesie aan vroegere adressen, houdende bezwaren tegen die ontwerpen, welk stuk 424 naamteekeningen draagt.

De voortzetting van deze beraadslaging wordt bepaald op morgen ten 11 ure.

Overzigt van de eerste rede van den heer Blom, gehouden in de zitting der Tweede Kamer van 6 maart 1865, bij de beraadslagingen over het koloniaal batig slot van 1862.

De heer **Blom** betuigt zijne verwondering, dat de heer van Bosse schijnt te ignoreren het *Bijblad tot den Economist*, bl. 40, van de 1ste aflevering van 1865, waarin een geacht schrijver te kennen geeft, dat het veranderd stelsel van veilen der Java-koffij door de N. H. M. in onze dagen een heilzame maatregel voor het algemeen, voor dezen aanzienlijken tak van handel althans meer bloei in de toekomst belooft, en dat de verschillende prijzen in die veilingen, vergeleken bij de fluctuatien der buitenlandsche markten, voldingend aantoonen, dat de verkooper waarlijk geen nadeel geleden heeft door de verandering. Bovendien wijst spreker op het februarij-nommer van den Economist, omdat hij daarin in een opstel van zijne hand naar zijn beste vermogen getracht heeft aan te toonen, dat zoowel de handel als de schatkist in het afgeloopen jaar een stellig voordeel hebben genoten bij de veranderde wijze van veiling. In eene vergelijking is hij daarbij tot de slotsom gekomen, dat de Regering in het voorjaar van 1858 33 percent minder voor hare koffij ontving dan een half jaar geleden, waar nog moet bijgevoegd worden het nadeel, dat de Regering leed door eene zeer aanzienlijke hoeveelheid koffij, die zij in het najaar van 1857 niet verkoopen kon, te moeten bewaren, en dus te belasten met allerlei onkosten van pakhuishuur, assurantie, interestverlies enz. Stelt men daar tegenover dat in het jaar 1864, vergeleken met 1863, een prijsverschil van slechts 5 percent is geweest, en dat de toestand van die beide tijdstippen vrij gelijk was, zoodat de geldmarkt, die dan toch wel in de eerste plaats de handelsbewegingen zal regelen, in de notering der disconto slechts 4 pct. tusschen die beide jaren verschilde, dan mag men voorzeker de Regering geluk wenschen, dat zij tijdig een verouderden weg verlaten heeft en een nieuwe weg ingeslagen is, die haar voor grooter verlies heeft gevrijwaard. Hij herinnert dat reeds sedert jaren in onderscheiden geschriften is aangetoond, dat het tot nu toe gevolgde stelsel verouderd was, en dat hij zelf, daar waar het pas had, op verandering heeft aangedrongen. Hij begreep dat de zaak, die in zich zelve verkeerd was, op den duur zich niet zou kunnen bestendigen. Zoo is het ook gegaan. Meer en meer is de handel overtuigd geworden, dat het vroeger gevolgde stelsel niet meer houdbaar was onder de veranderde omstandigheden. Van daar dat men op het denkbeeld gekomen is iets beters op te sporen. Nu gelooft hij met den spreker uit Zutphen, dat twee veilingen in een jaar van die groote massa's te veel kapitaal vorderen, en men, logisch redenerende, tot de conclusie moet komen, dat er *meer* veilingen moeten zijn. De verandering moet rationeel zijn, en met krachtige hand worden uitgevoerd. Van daar dat 3 of 4 veilingen hem onvoldoende toeschijnen. Voorts herinnert spreker, dat het gebruik in den handel medebrengt om, in eene veiling, iedere soort afzonderlijk te houden en afzonderlijk te veilen. De normale kavelingen zijn van 100 balen. Hij gelooft dat de handel, door de kunstmatige inrigting van de veilingen, en door de groote moeijelijkheden, waarin men gebragt werd, bepaald nadeel ondervond, en tevens dat de schatkist door de inkrimping van het aantal gegadigden niet de juiste waarde voor haar koffij bedong. — Bij de tegenwoordige wijze van koffijveiling is aan vele der bezwaren te gemoet gekomen, de handel kan zich vrijer bewegen en de schatkist zal er wel bij varen. Spreker gelooft dus, dat de Minister den goeden weg heeft ingeslagen, gelijk hij in het door hem geplaatste opstel in den Economist meent aangetoond te hebben. Hij twijfelt er niet aan, of de Minister zal aan deze belangrijke zaak zijne aandacht blijven wijden. Minder gaarne heeft hij gezien dat de Minister voor dit jaar eene veiling minder heeft aangekondigd en in julij geene veiling houden zal. De Minister heeft zich onnoodig aan een band gelegd, door dit nu reeds te verklaren. In elk geval was de bekendmaking daarvan nog niet noodig. Of er in julij al dan niet moet worden geveild, wil hij nu niet zeggen. Al zijn in het vorig jaar in die maand de laagste prijzen bedongen, dan volgt daaruit nog geenszins, dat het in het loopende jaar weder het geval zijn zoude.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.